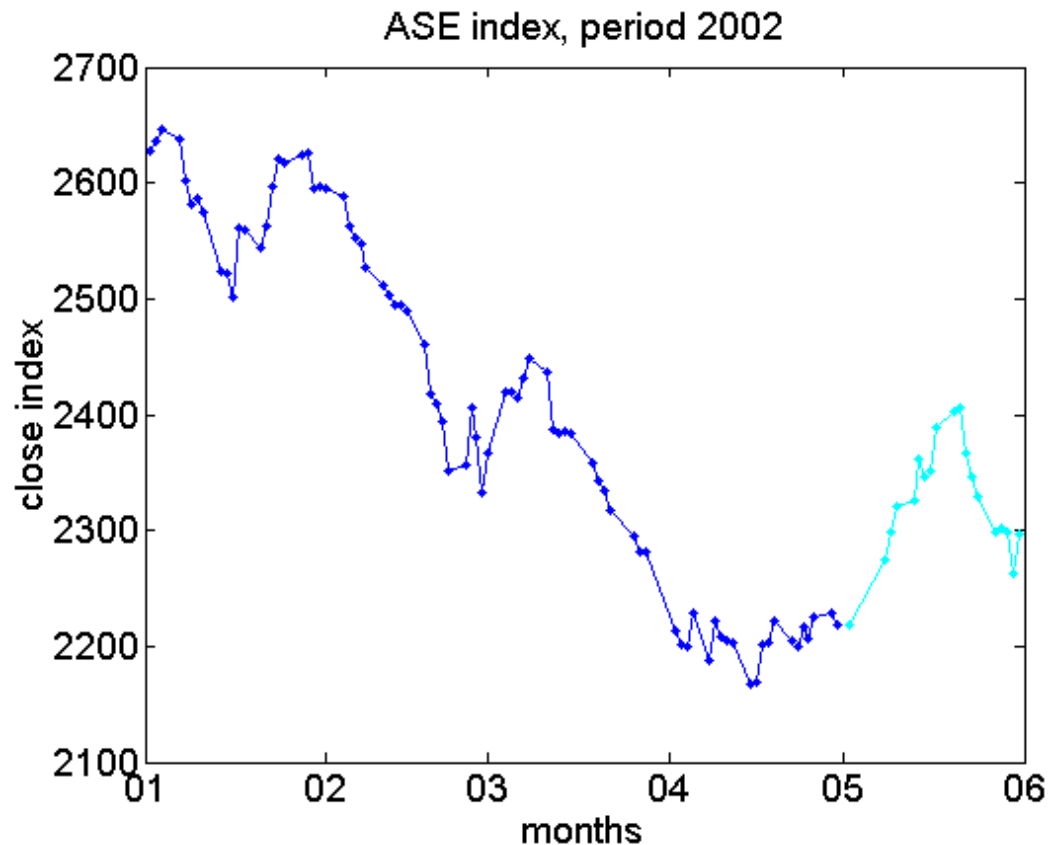
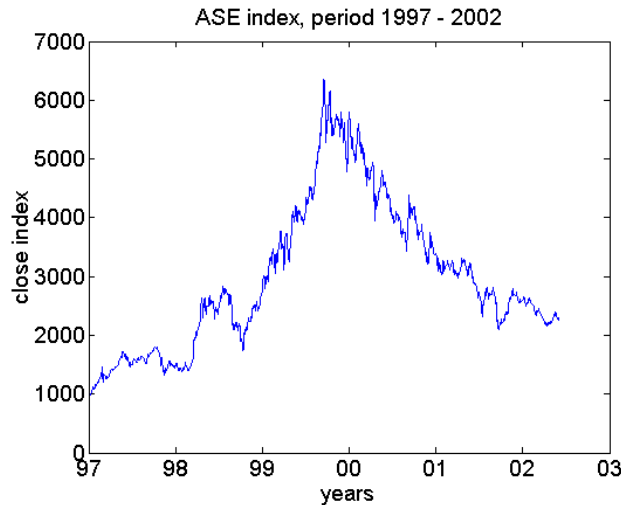
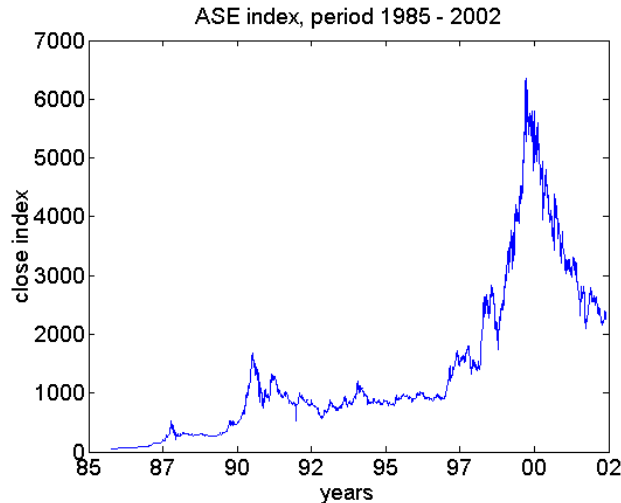

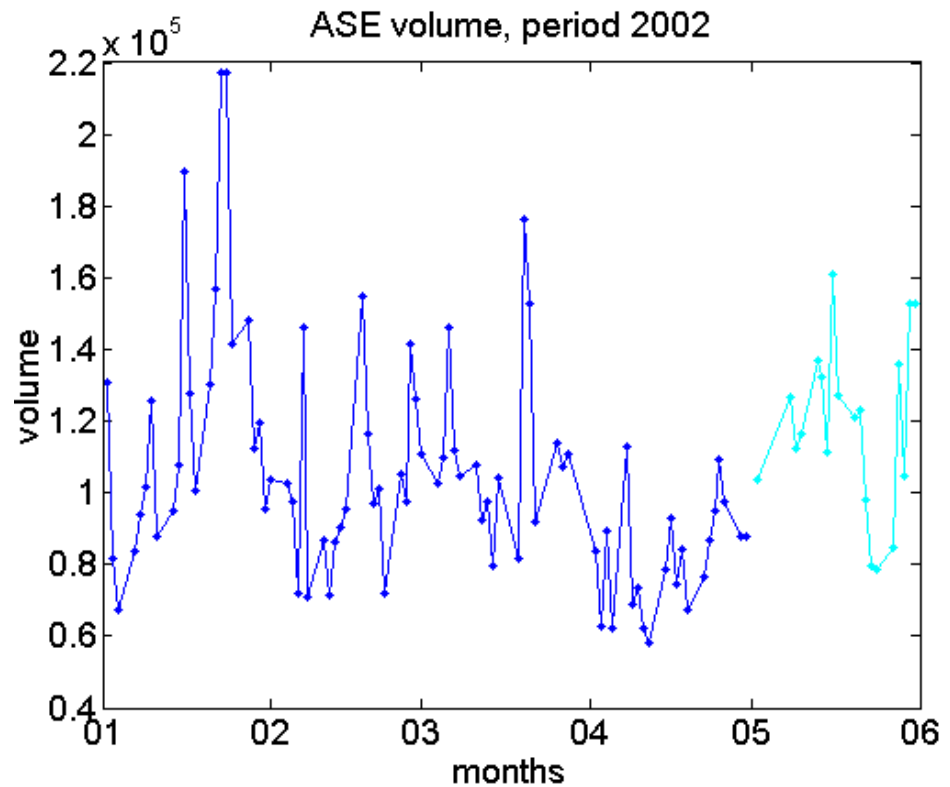
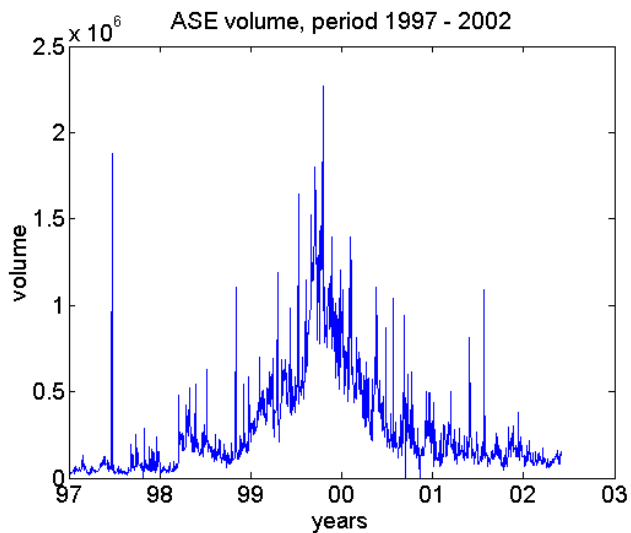
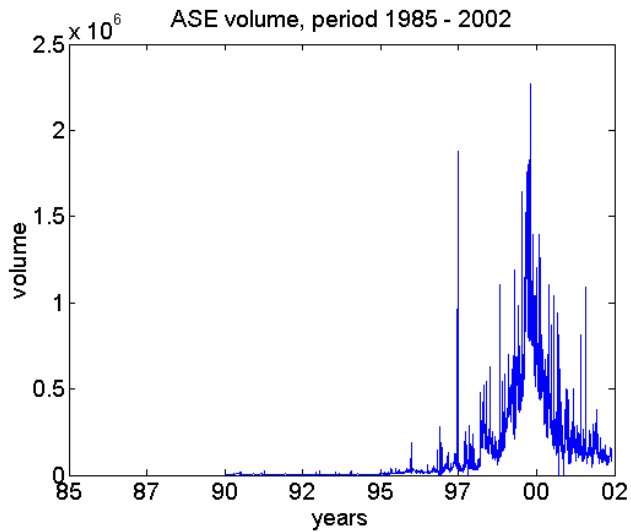
Χρονοσειρές Μάθημα 6

Πρόβλεψη Χρονικών Σειρών

Μοντέλα για χρονικές σειρές (AR, MA, ARMA, ARIMA, SARIMA) → **πρόβλεψη**
Πολλές εφαρμογές

Δείκτης και όγκος συναλλαγών Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών (ΧΑΑ)

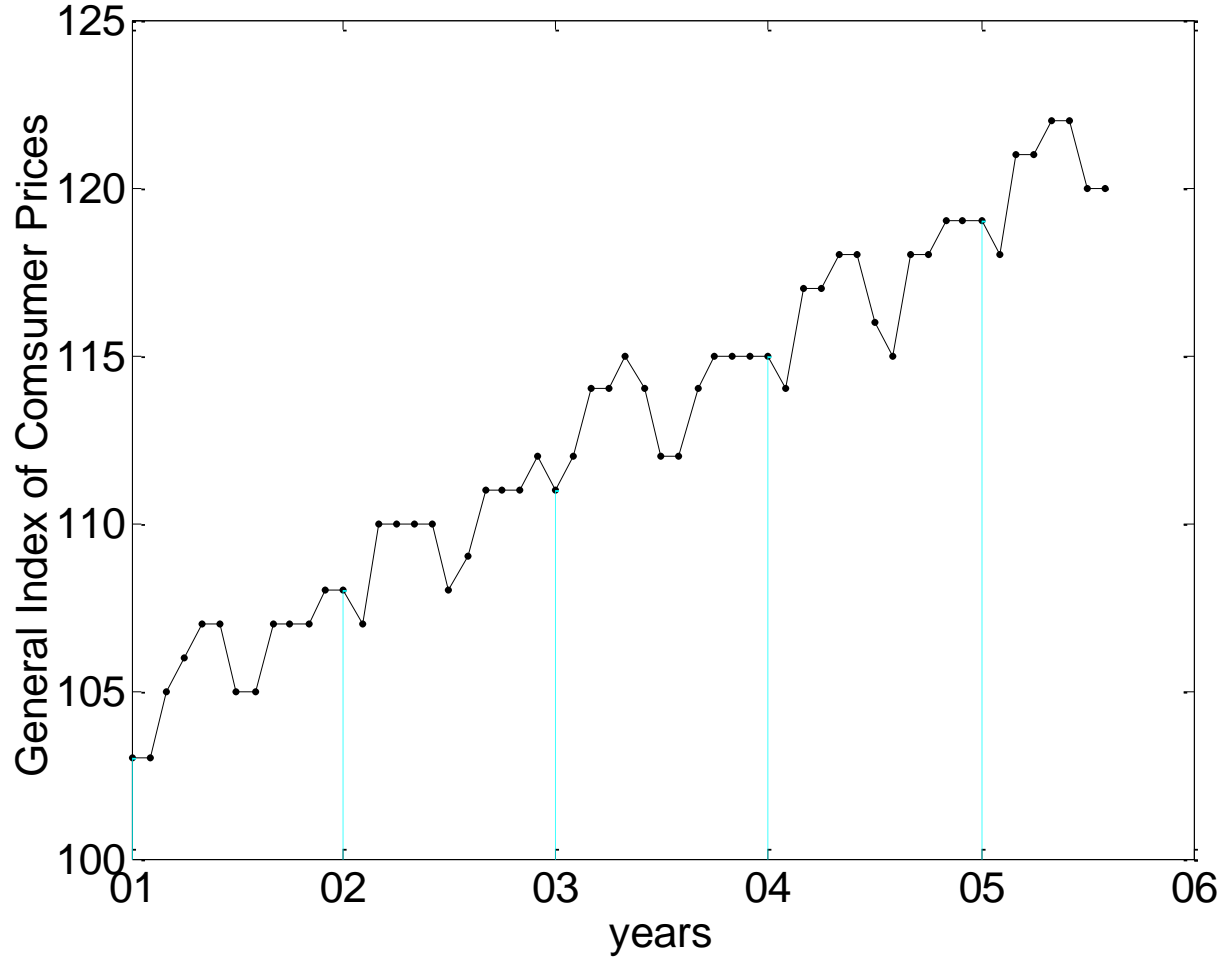

Θα μπορούσαμε να προβλέψουμε τους δύο δείκτες για το Μάιο 2002 (έστω τις πρώτες μέρες του μήνα) γνωρίζοντας τα δεδομένα ως και το τέλος Απριλίου 2002?

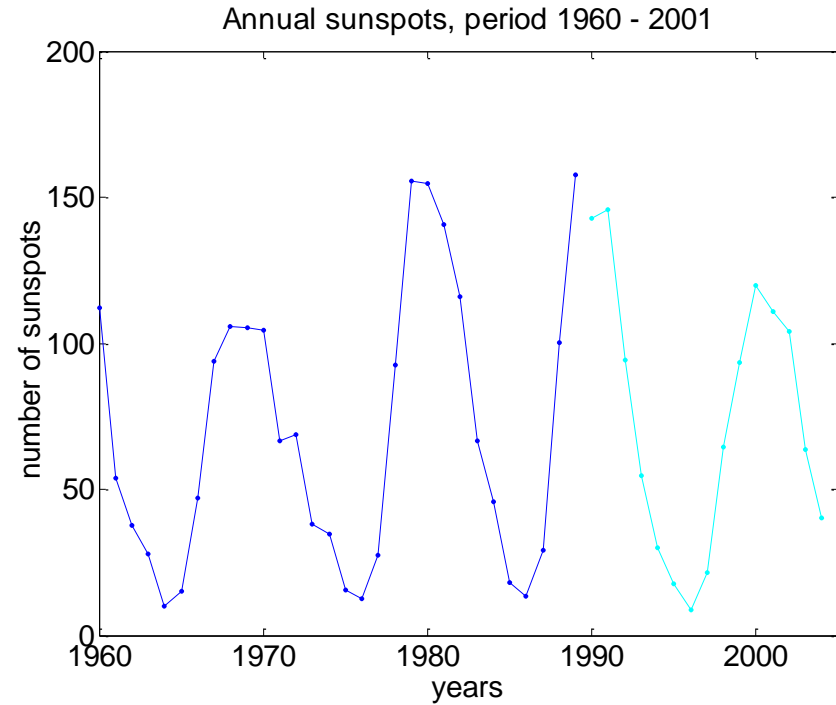
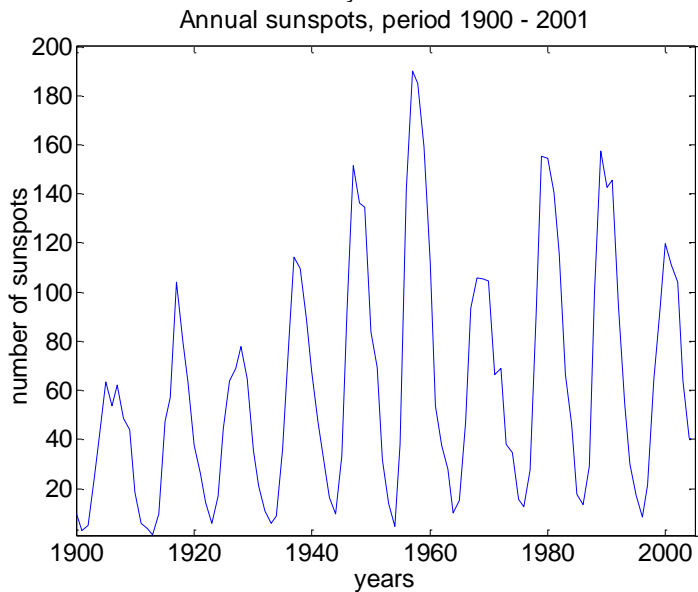
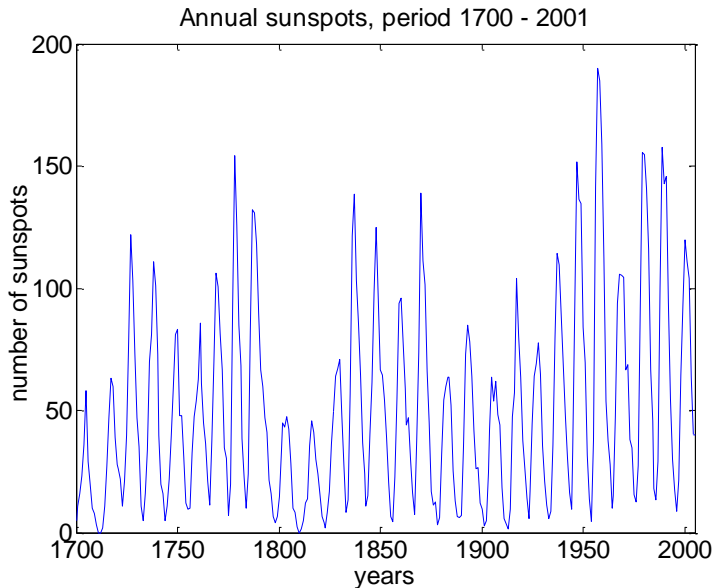
Γενικός δείκτης τιμών καταναλωτή (GICP)

General Index of Consumer Prices, period Jan 2001 - Aug 2005

Πως θα μεταβληθεί δείκτης GICP τους επόμενους μήνες?

Ηλιακές κηλίδες

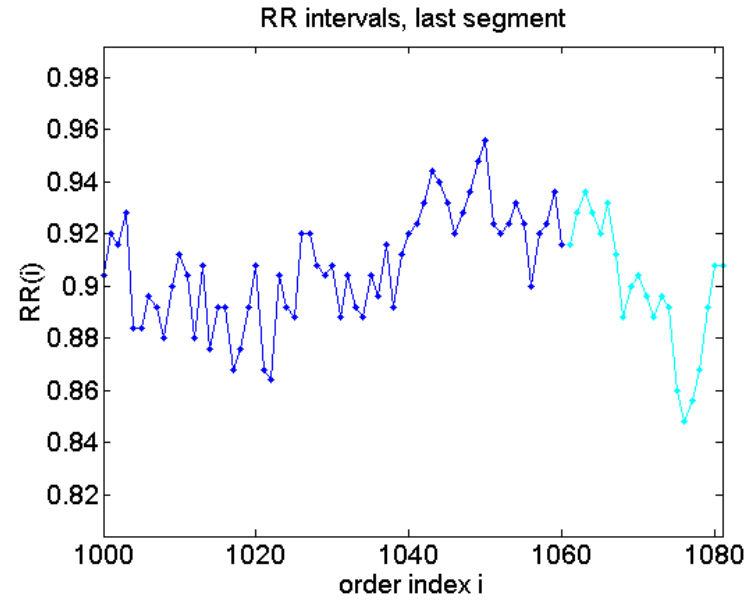
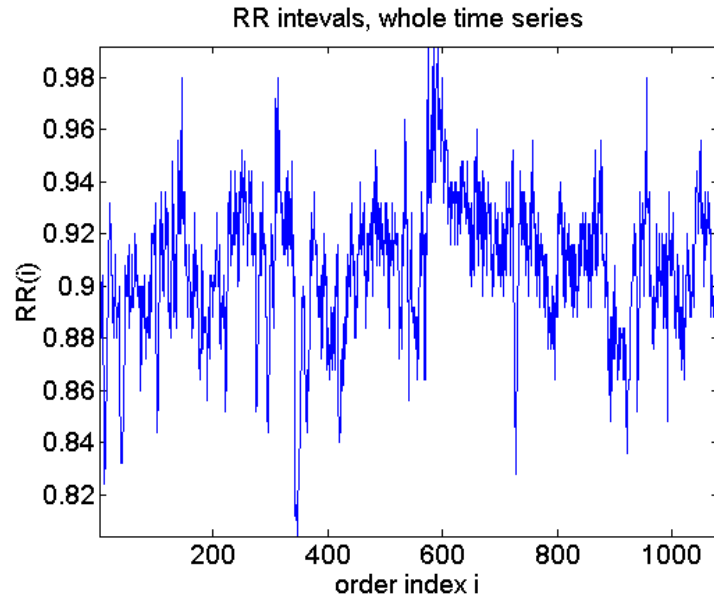
(1989)

Πόσες θα είναι οι ηλιακές κηλίδες τον επόμενο ή τα επόμενα χρόνια?

(2004)

Πόσες θα είναι οι ηλιακές κηλίδες τον επόμενο ή τα επόμενα χρόνια?

Καρδιακός ρυθμός

Ποιος είναι ο επόμενος καρδιακός ρυθμός ή οι επόμενοι καρδιακοί ρυθμοί?

Πρόβλημα πρόβλεψης

- Γνωρίζουμε τη χρονική σειρά $\{x_1, x_2, \dots, x_n\}$
- Θέλουμε να εκτιμήσουμε το x_{n+k}

Πρόβλεψη $x_n(k)$

Σφάλμα πρόβλεψης: $e_n(k) = x_{n+k} - x_n(k)$

Στοχαστική διαδικασία $\{X_n\}$

πρόβλεψη $X_n(k)$ είναι η εκτίμηση του στοιχείου X_{n+k} της $\{X_n\}$

Βέλτιστη πρόβλεψη : $X_n(k) = E[X_{n+k} | X_n, X_{n-1}, \dots]$

Ιδιότητες καλής πρόβλεψης:

- η *αμεροληψία* (unbiasedness) : $E[X_n(k)] = X_{n+k}$
- η *αποτελεσματικότητα* (efficiency), δηλαδή μικρή διασπορά σφάλματος

$$\text{Var}[\varepsilon_n(k)] = \text{Var}[X_{n+k} - X_n(k)]$$

Συνδυασμός αμεροληψίας και αποτελεσματικότητας \rightarrow

ελαχιστοποίηση του **μέσου τετραγωνικού σφάλματος πρόβλεψης**

$$E\left[\left(X_{n+k} - X_n(k)\right)^2\right] \quad ?$$

Αξιολόγηση απόδοσης μοντέλου πρόβλεψης:

Γνωρίζουμε $\{x_1, x_2, \dots, x_n\}$ σύνολο εκμάθησης learning / training set
γνωρίζουμε επίσης $\{x_{n+1}, x_{n+2}, \dots, x_{n+l}\}$ σύνολο αξιολόγησης test / validation set

μοντέλο πρόβλεψης

$x_n(k), x_{n+1}(k), \dots, x_{n+l-k}(k)$

Σφάλματα πρόβλεψης k χρονικά βήματα μπροστά $e_n(k), e_{n+1}(k), \dots, e_{n+l-k}(k)$

$e_j(k) = x_{j+k} - x_j(k)$
 $j = n, n+1, \dots, n+l-k$

Στατιστικά μέτρα σφάλματος

Εκτίμηση μέσου τετραγωνικού σφάλματος (mean square error, **mse**)

$$\text{mse}(k) = \frac{1}{l-k+1} \sum_{j=n}^{n+l-k} e_j(k)^2 = \frac{1}{l-k+1} \sum_{j=n}^{n+l-k} (x_{j+k} - x_j(k))^2$$

Ρίζα μέσου τετραγωνικού σφάλματος (root mean square error, **rmse**)

$$\text{rmse}(k) = \sqrt{\frac{1}{l-k+1} \sum_{j=n}^{n+l-k} e_j(k)^2} = \sqrt{\frac{1}{l-k+1} \sum_{j=n}^{n+l-k} (x_{j+k} - x_j(k))^2}$$

Κανονικοποίηση του rmse

(normalized root mean square error, **nrmse**)

$$\text{nrmse}(k) = \frac{\sqrt{\frac{1}{l-k+1} \sum_{j=n}^{n+l-k} (x_{j+k} - x_j(k))^2}}{\sqrt{\frac{1}{l-k+1} \sum_{j=n}^{n+l-k} (x_{j+k} - \bar{x})^2}}$$

nrmse $\rightarrow 0$

πολύ καλή πρόβλεψη

nrmse ≈ 1

πρόβλεψη ισοδύναμη με μέση τιμή

Προβλέψεις:

Πρόβλεψη πολλών βημάτων μπροστά για μια χρονική στιγμή

Δίνεται $\{x_1, x_2, \dots, x_n\}$, προβλέπουμε $x_n(1), x_n(2), \dots, x_n(k)$

Πρόβλεψη για κάποιο βήμα μπροστά για πολλές χρονικές στιγμές

Δίνεται $\{x_1, x_2, \dots, x_n, x_{n+1}, \dots, x_{n+l}\}$, θέλουμε να μετρήσουμε την απόδοση ενός μοντέλου πρόβλεψης.

1. Εκτιμούμε τις παραμέτρους του μοντέλου από τα $\{x_1, x_2, \dots, x_n\}$

2. Κάνουμε τις προβλέψεις για κάποιο βήμα k

$$x_n(k), x_{n+1}(k), \dots, x_{n+l-k}(k)$$

3. Υπολογίζουμε κάποιο στατιστικό μέτρο των σφαλμάτων πρόβλεψης

$$\text{rmse}(k) = \sqrt{\frac{1}{l-k+1} \sum_{j=n}^{n+l-k} e_j(k)^2} = \sqrt{\frac{1}{l-k+1} \sum_{j=n}^{n+l-k} (x_{j+k} - x_j(k))^2}$$

όρια πρόβλεψης

$$x_n(k) \pm c_{1-\alpha/2} \sqrt{\text{Var}(e_n(k))} \quad z_t \sim N(0, \sigma_z^2) \rightarrow c_{1-\alpha/2} \equiv z_{1-\alpha/2}$$

Απλές τεχνικές πρόβλεψης

Αιτιοκρατική τάση

$$x_t = \mu_t + z_t \longrightarrow \text{Λευκός θόρυβος } z_t \sim \text{WN}(0, \sigma_z^2)$$

Τάση, συνάρτηση του χρόνου

$$x_{n+k} = \mu_{n+k} + z_{n+k}$$

$$\text{Πρόβλεψη: } x_n(k) = \mathbb{E}[\mu_{n+k} + z_{n+k} \mid x_n, x_{n-1}, \dots, x_1] = \dots = \mu_{n+k}$$

Λύση: επέκταση της συνάρτησης μ_t για χρόνους $> n$

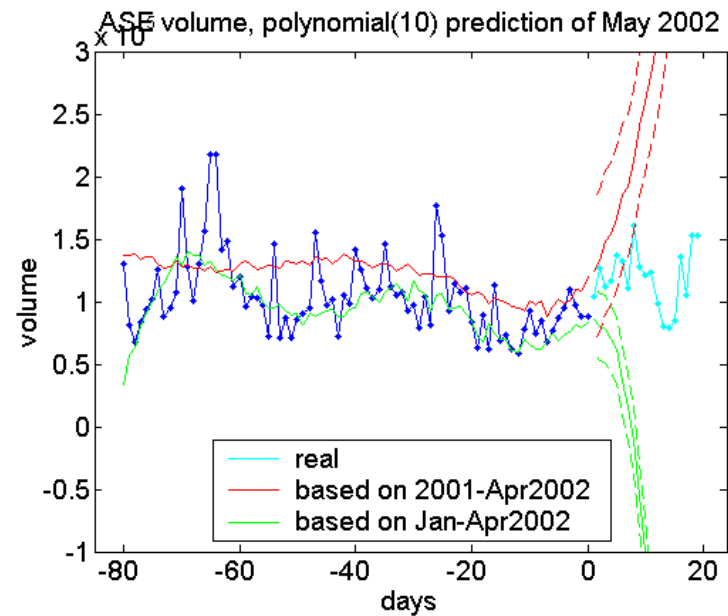
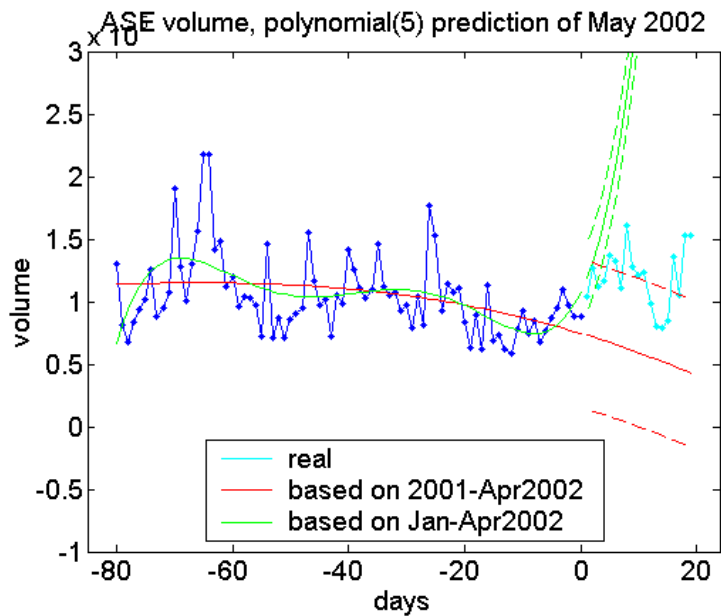
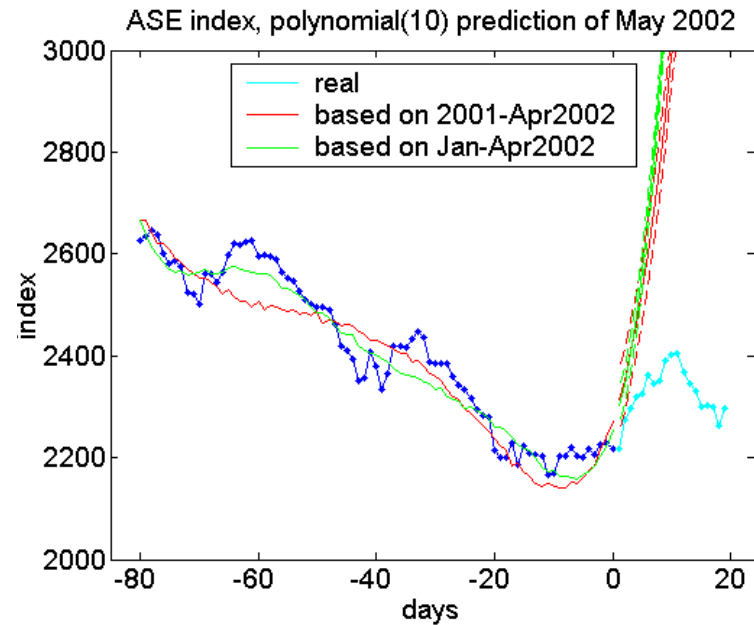
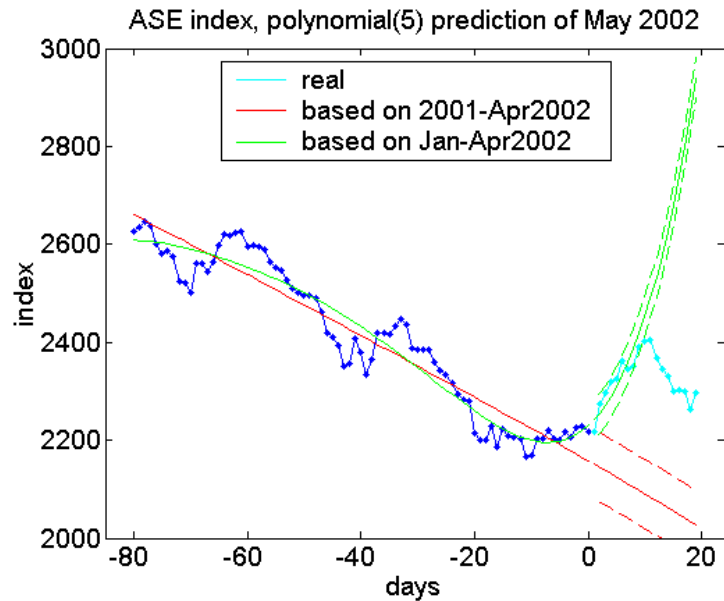
$$\text{Σφάλμα πρόβλεψης: } e_n(k) = z_{n+k}$$

$$\mu_t = ? \left\{ \begin{array}{l} \text{γνωστό} \rightarrow \text{απλή αντικατάσταση} \\ \text{άγνωστο} \rightarrow \text{εκτίμηση} \end{array} \right. \left\{ \begin{array}{l} \text{καθολικά (προσαρμογή σε } \{x_1, x_2, \dots, x_n\}) \\ \text{τοπικά (προσαρμογή στις } m \text{ τελευταίες} \\ \text{παρατηρήσεις } \{x_{n-m+1}, x_{n-m+2}, \dots, x_n\}) \end{array} \right.$$

π.χ. με πολυώνυμο

$$p_m(t) = c_0 + c_1 t + \dots + c_m t^m$$

Δείκτης και όγκος ΧΑΑ, πρόβλεψη με επέκταση τάσεων (εκτίμηση με πολυώνυμο)

Αιτιοκρατικός εποχικός όρος $x_t = s_t + z_t$

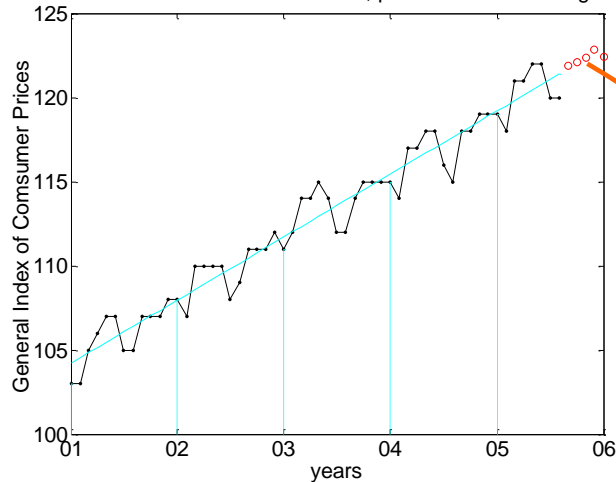
Αιτιοκρατικός εποχικός όρος και αιτιοκρατική τάση $x_t = \mu_t + s_t + z_t$

Ίδια προσέγγιση: εκτίμηση του αιτιοκρατικού μέρους

$$\{x_t\}_{t=1}^{56}$$

GICP, Ιανουάριος 2001 – Αύγουστος 2005 $x'_t = x_t - \mu_t$

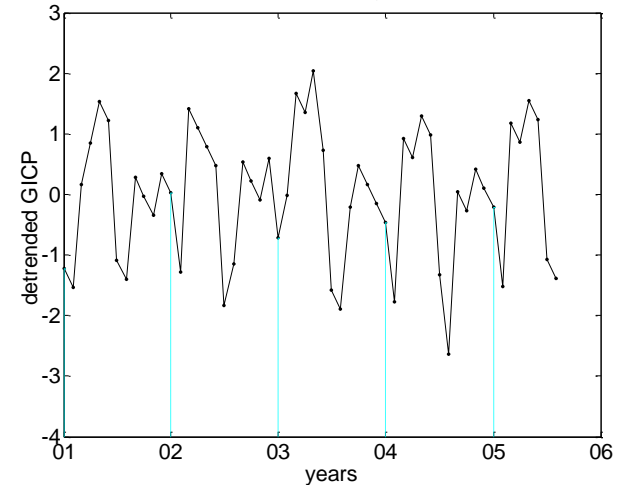
General Index of Consumer Prices, period Jan 2001 - Aug 2005

$$\mu_t = 103.9 + 0.31t$$

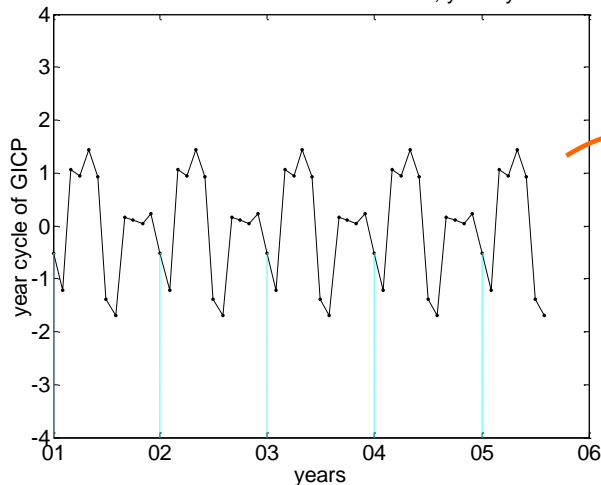
$$x_t = \mu_t + s_t + z_t$$

General Index of Consumer Prices, linear trend is subtracted

$$\{s_t\}_{t=1}^n$$

General Index of Consumer Prices, year cycle

$$x_n(k) = \mu_{n+k} + s_{n+k}$$

Πρόβλεψη Σεπτεμβρίου 2005

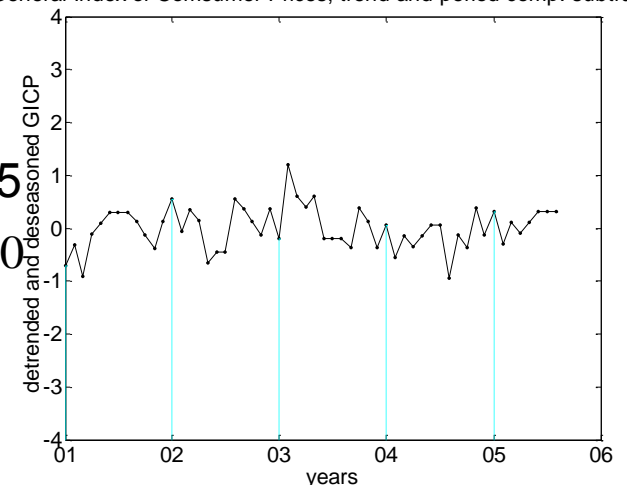
$$\mu_{57} = 103.9 + 0.31 \cdot 57 = 121.70$$

$$s_9 = 0.16$$

$$x_{56}(1) = 121.86$$

$$z_t = x'_t - s_t = x_t - \mu_t - s_t$$

General Index of Consumer Prices, trend and period comp. subtracted

Εκθετική ομαλοποίηση

Εκτίμηση του x_{n+k} ως σταθμισμένο άθροισμα των προηγούμενων παρατηρήσεων

$$x_n(k) = c_0 x_n + c_1 x_{n-1} + \dots + c_{n-1} x_1 = \sum_{j=0}^{n-1} c_j x_{n-j} \quad \sum_{j=0}^{n-1} c_j = 1$$

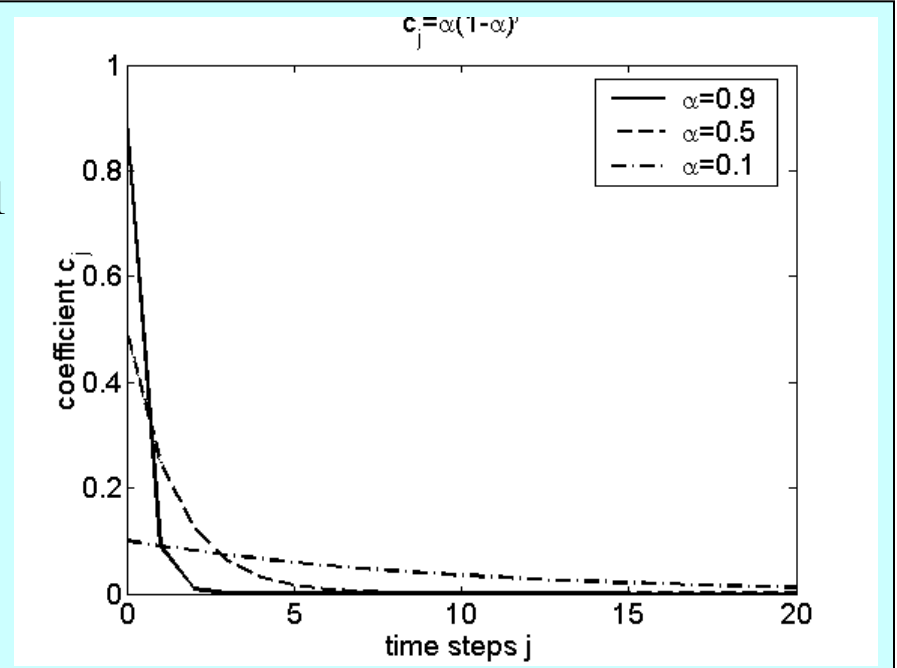
Επιθυμητή συνθήκη για τα βάρη: $c_0 \geq c_1 \geq \dots \geq c_{n-1}$

Ορισμός βαρών με μια παράμετρο α :

$$c_j = \alpha(1-\alpha)^j, \quad j=0,1,\dots,n-1, \quad 0 < \alpha < 1$$

Αναδρομική σχέση :

$$x_n(k) = \alpha x_n + (1-\alpha)x_{n-1}(k) \quad ?$$

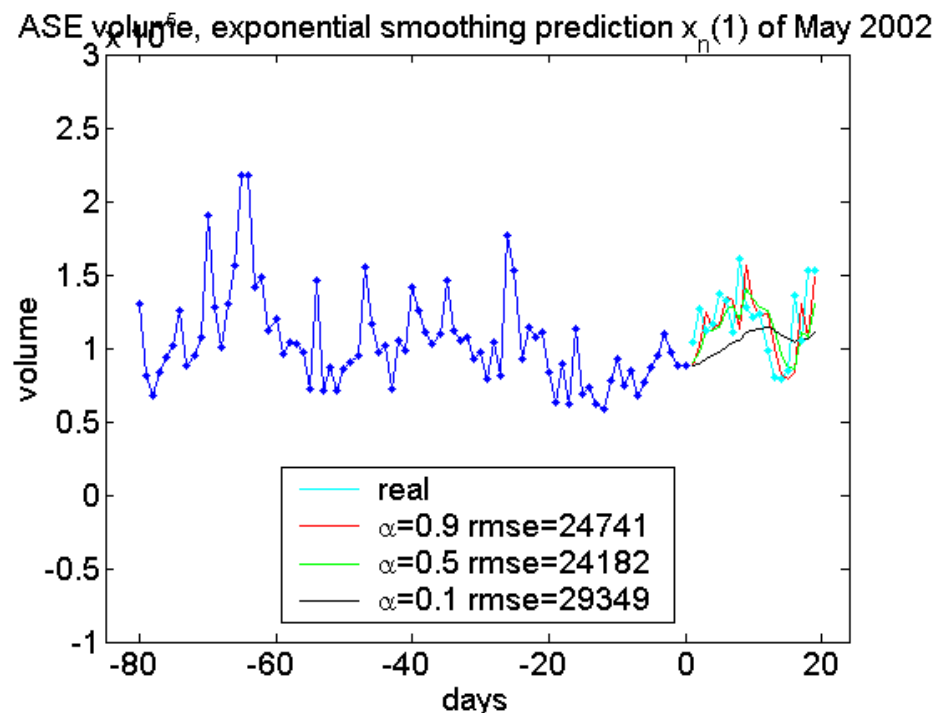
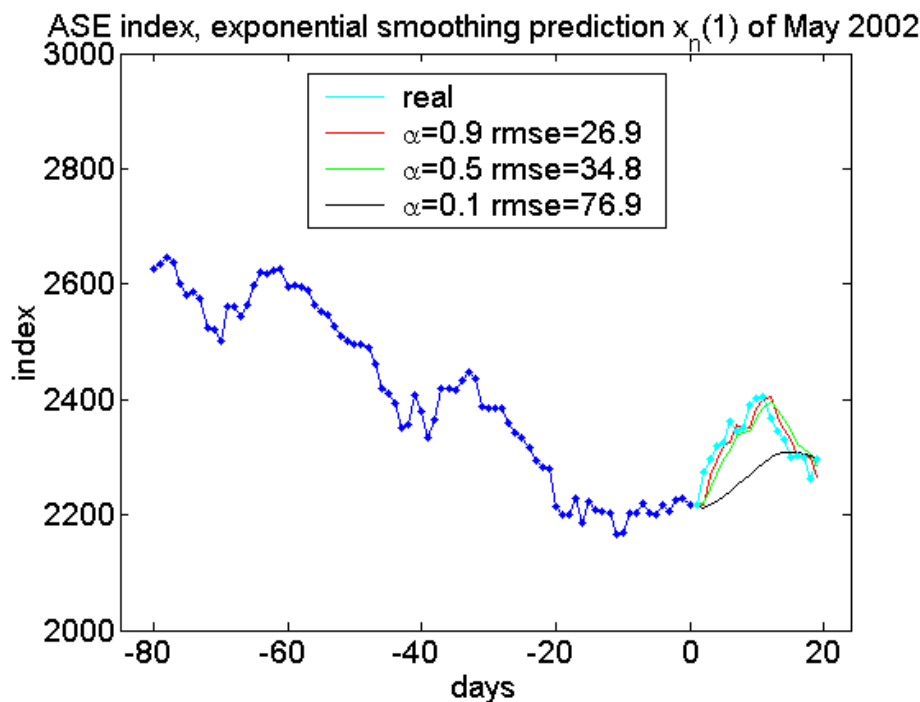

Πρόβλεψη με εκθετική ομαλοποίηση: Παραδείγματα

Δείκτης και όγκος ΧΑΑ

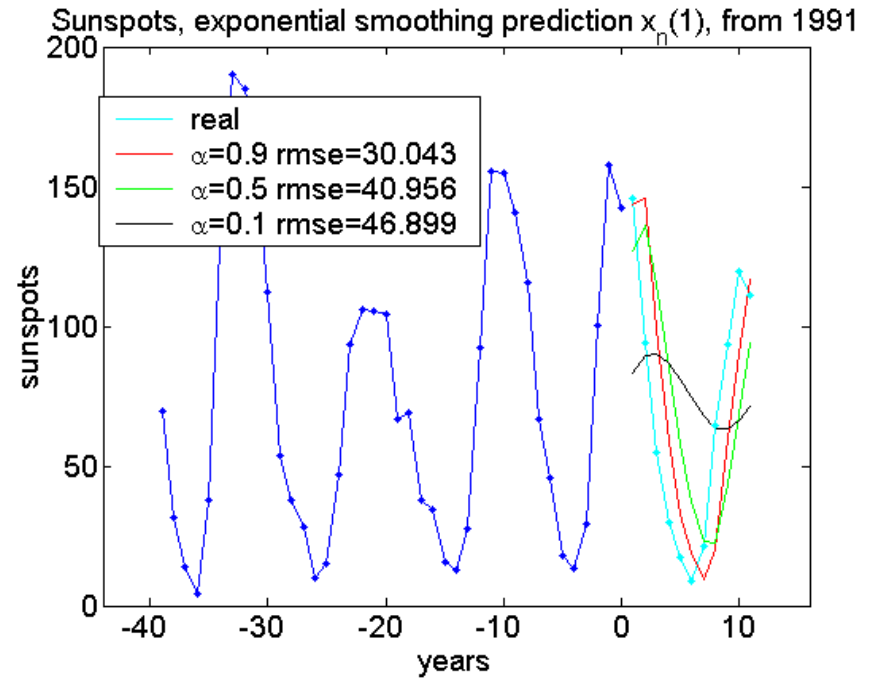
Πρόβλεψη με χρονικό βήμα 1 για όλες τις μέρες του Μαΐου 2002

Σύγκριση της απόδοσης του μοντέλου εκθετικής ομαλοποίησης για διάφορα α

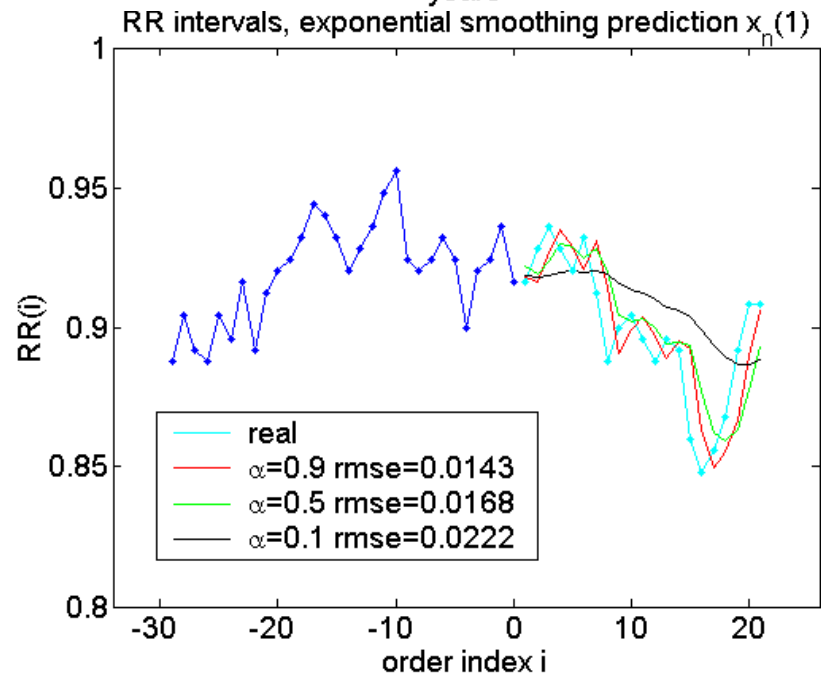

Μεγάλο α (βάρος στις πολύ πρόσφατες παρατηρήσεις) δίνει την καλύτερη πρόβλεψη

Ηλιακές κηλίδες

Καρδιακός ρυθμός

Πρόβλεψη στάσιμων χρονοσειρών με γραμμικά μοντέλα

Προβλέψεις με AR, MA και ARMA

Πρόβλεψη με αυτοπαλινδρομούμενα μοντέλα (AR)

Δίνεται η χρονική σειρά $\{x_1, x_2, \dots, x_n\}$

AR(1) μοντέλο $x_t = \phi x_{t-1} + z_t \longrightarrow$ Λευκός θόρυβος $z_t \sim \text{WN}(0, \sigma_z^2)$

$t \rightarrow n+1$ $x_{n+1} = \phi x_n + z_{n+1}$?
Βέλτιστη πρόβλεψη για βήμα 1: $x_n(1) = \phi x_n$

Σφάλμα πρόβλεψης :
 $e_n(1) = z_{n+1}$?
 $\text{Var}[e_n(1)] = \sigma_z^2$?

$t \rightarrow n+2$ $x_{n+2} = \phi x_{n+1} + z_{n+2}$
Βέλτιστη πρόβλεψη για βήμα 2: $x_n(2) = \phi x_n(1) = \phi^2 x_n$

Σφάλμα πρόβλεψης :
 $e_n(2) = \phi z_{n+1} + z_{n+2}$?
 $\text{Var}[e_n(2)] = (\phi^2 + 1)\sigma_z^2$?

$t \rightarrow n+k$
Βέλτιστη πρόβλεψη για βήμα k : $x_n(k) = \phi^k x_n$

Σφάλμα πρόβλεψης :
 $e_n(k) = \phi^{k-1} z_{n+1} + \dots + \phi z_{n+k-1} + z_{n+k}$
 $\text{Var}[e_n(k)] = \sigma_z^2 \frac{1 - \phi^{2k}}{1 - \phi^2}$?

Δίνεται η χρονική σειρά $\{x_1, x_2, \dots, x_n\}$

AR(p) μοντέλο $x_t = \phi_1 x_{t-1} + \dots + \phi_p x_{t-p} + z_t$

$$t \rightarrow n+1 \quad x_{n+1} = \phi_1 x_n + \dots + \phi_p x_{n-p+1} + z_{n+1}$$

Βέλτιστη πρόβλεψη για βήμα 1:

$$x_n(1) = \phi_1 x_n + \dots + \phi_p x_{n-p+1} \quad ?$$

Σφάλμα πρόβλεψης :

$$e_n(1) = z_{n+1} \quad ?$$
$$\text{Var}(e_n(1)) = \sigma_z^2 \quad ?$$

$$t \rightarrow n+2 \quad x_{n+2} = \phi_1 x_{n+1} + \dots + \phi_p x_{n-p+2} + z_{n+2}$$

Βέλτιστη πρόβλεψη για βήμα 2:

$$x_n(2) = \phi_1 x_n(1) + \phi_2 x_{n-1} + \dots + \phi_p x_{n-p+2}$$

Σφάλμα πρόβλεψης : ?

$$e_n(2) = \phi_1 e_n(1) + z_{n+2} = \phi_1 z_{n+1} + z_{n+2}$$

$$\text{Var}(e_n(2)) = (\phi^2 + 1)\sigma_z^2$$

$$t \rightarrow n+k$$

$$x_{n+k} = \phi_1 x_{n-1+k} + \dots + \phi_p x_{n-p+k} + z_{n+k}$$

Βέλτιστη πρόβλεψη για βήμα k:

$$x_n(k) = \phi_1 x_n(k-1) + \dots + \phi_p x_n(k-p)$$

Σφάλμα πρόβλεψης :

$$e_n(k) = \phi_1 e_n(k-1) + \dots + \phi_k e_n(1) + z_{n+k}$$

$$e_n(k) = \sum_{j=0}^{k-1} b_j z_{n+k-j}$$

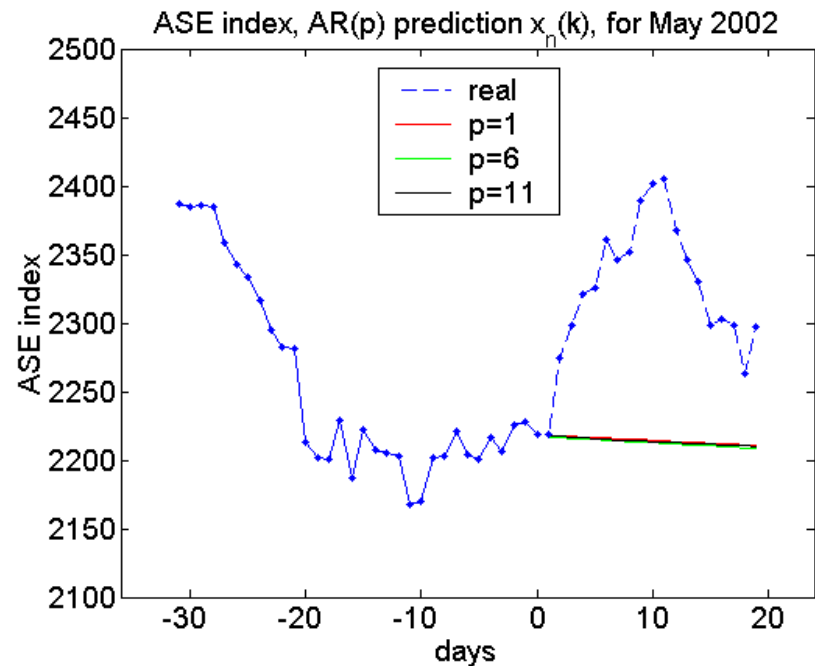
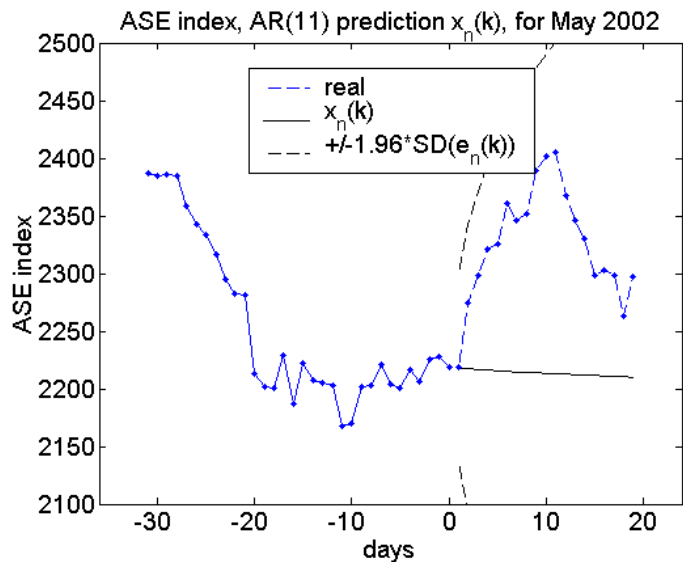
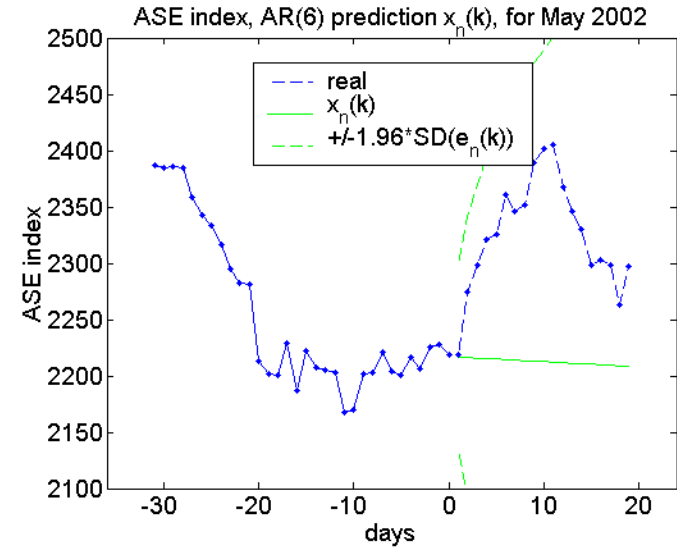
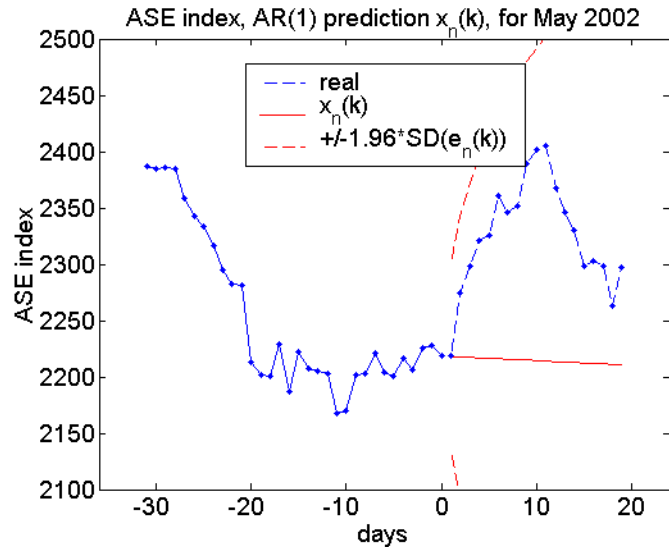
$$\text{όπου } x_n(j) = \begin{cases} \text{πρόβλεψη } x_n(j) & j > 0 \\ \text{παρατήρηση } x_{n+j} & j \leq 0 \end{cases}$$

$$\text{Var}(e_n(k)) = \sigma_z^2 \sum_{j=0}^{k-1} b_j^2 \quad ?$$

Δείκτης ΧΑΑ, πρόβλεψη για Μάιο 2002

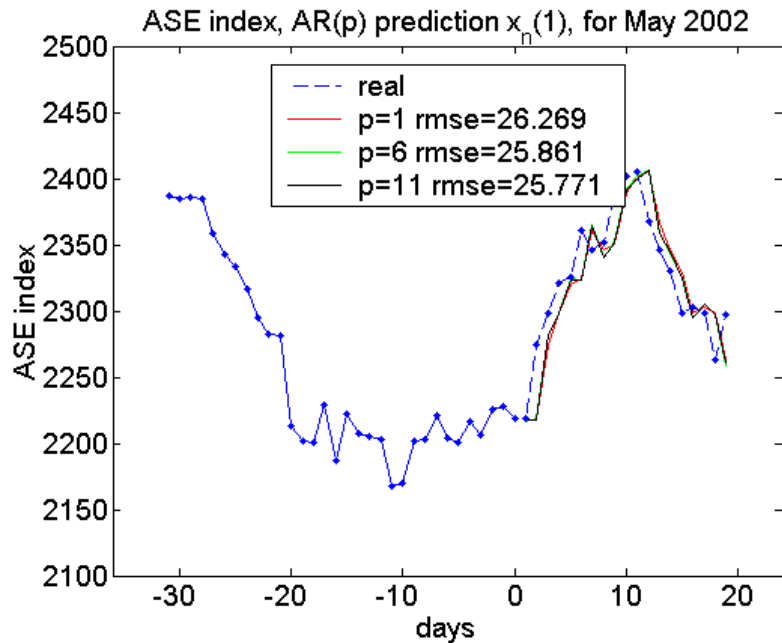
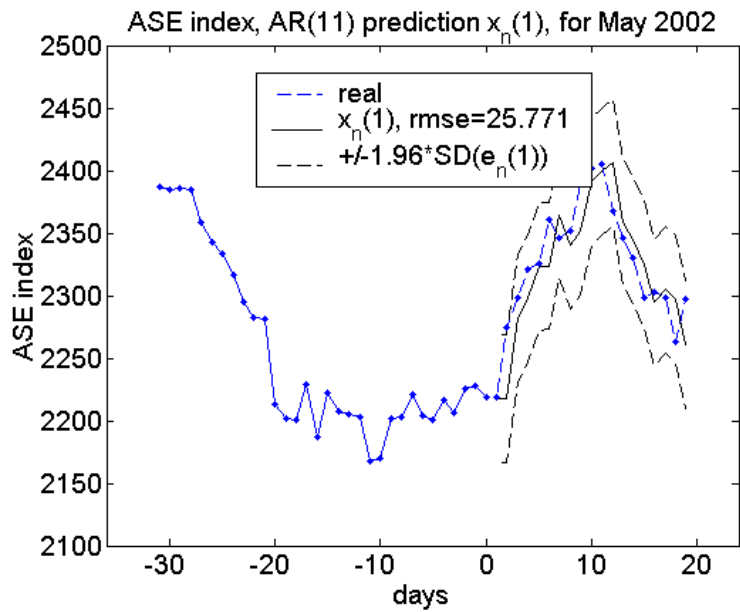
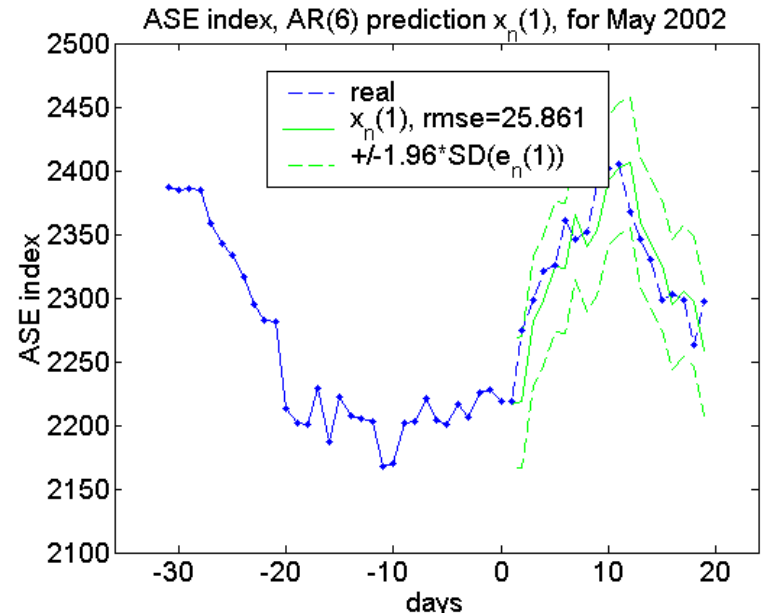
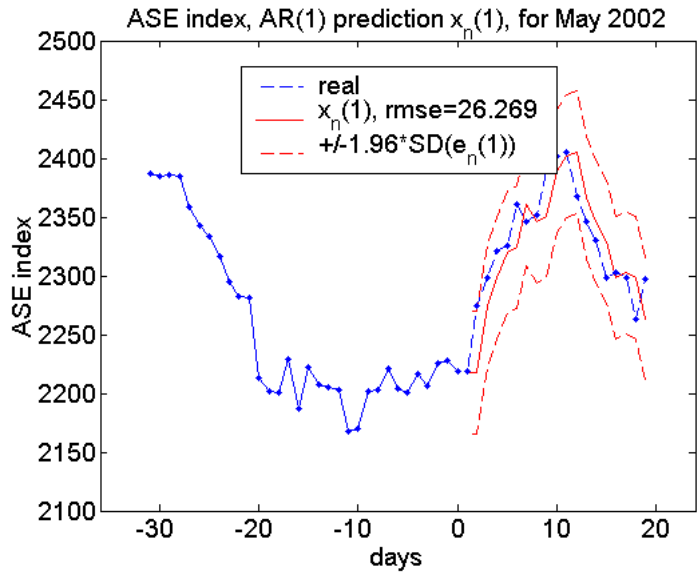
$$x_n(k), n = 30.04.2002, k = 1, \dots, 20$$

AR(1)	AR(6)	AR(11)
0.9995	1.1535	1.1523
	-0.2126	-0.2131
	0.0944	0.0961
	-0.0655	-0.0663
	0.0103	0.0135
	0.0194	-0.0031
		-0.0058
		0.0190
		-0.0175
		0.0458
		-0.0213

Δείκτης ΧΑΑ, ημερήσιες προβλέψεις για Μάιο 2002

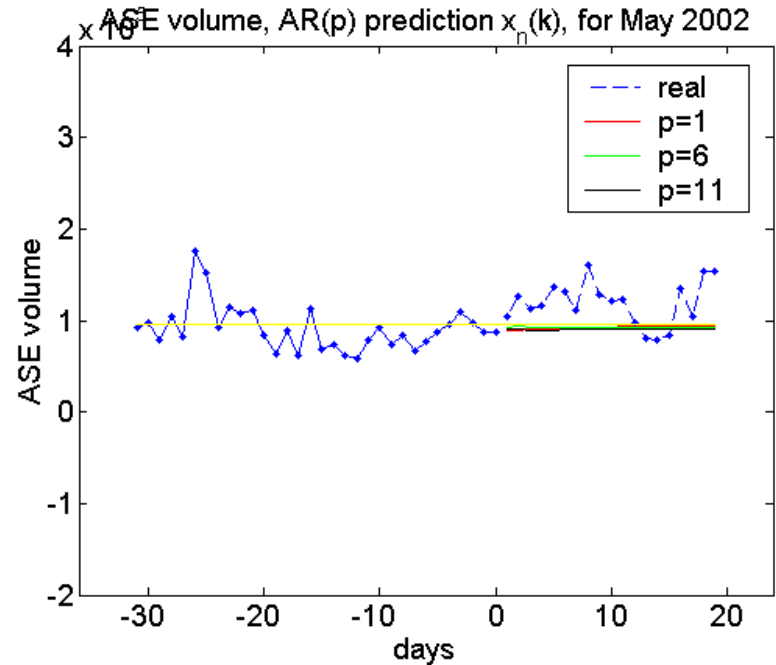
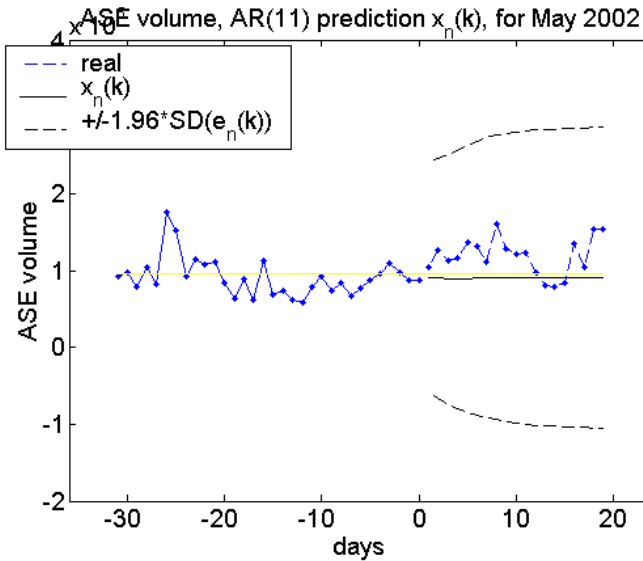
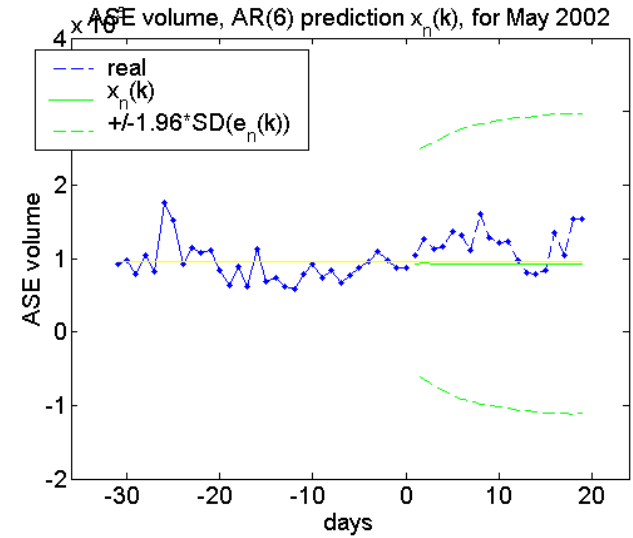
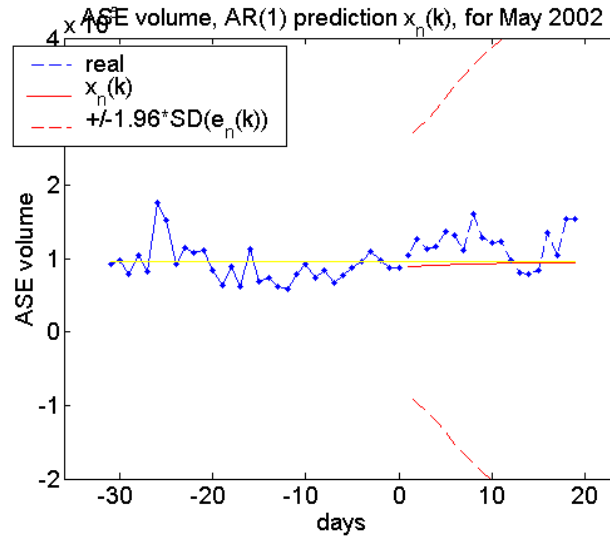
$x_n(1)$, $n = 2.05.2002 - 31.05.2002$

Όγκος ΧΑΑ, πρόβλεψη για Μάιο 2002

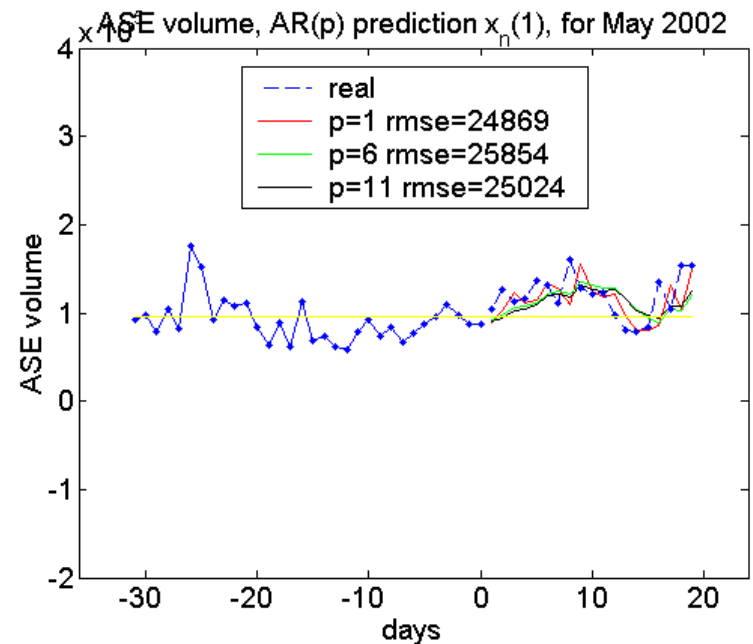
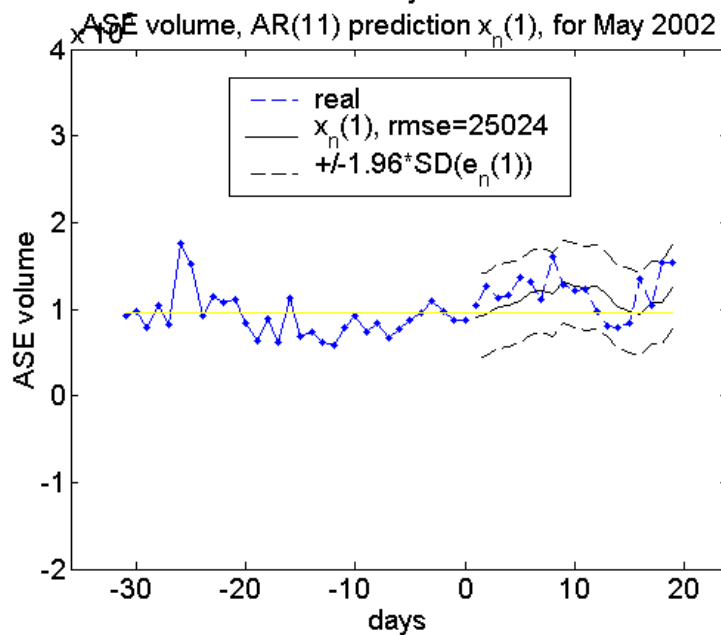
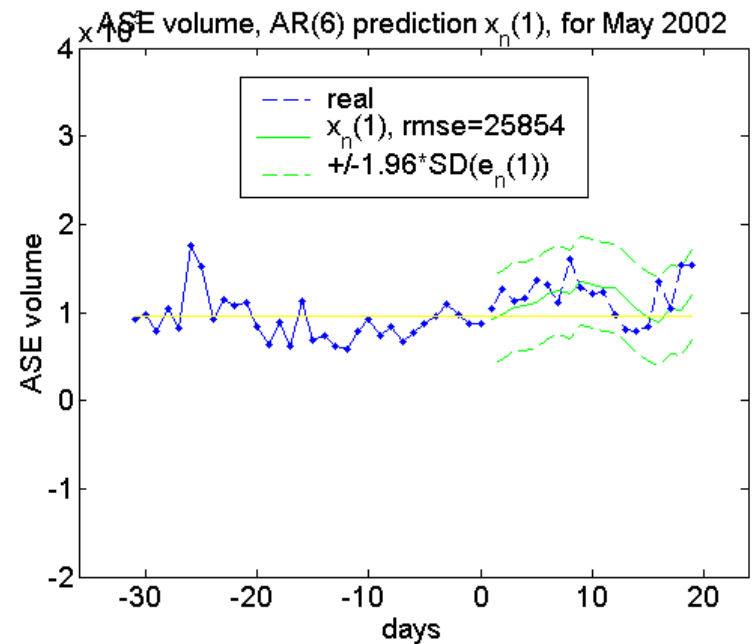
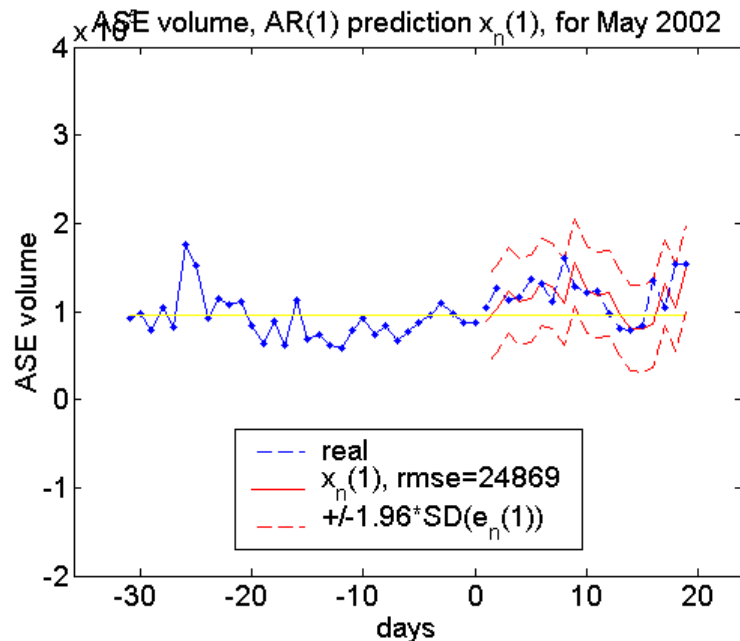
$$x_n(k), n = 30.04.2002, k = 1, \dots, 20$$

AR(1)	AR(6)	AR(11)
0.9097	0.3412	0.3251
	0.2092	0.1955
	0.1557	0.1380
	0.1369	0.1138
	0.0773	0.0455
	0.0528	0.0009
		0.0350
		0.0068
		0.0249
		0.0420
		0.0527

Όγκος ΧΑΑ, ημερήσιες προβλέψεις για Μάιο 2002

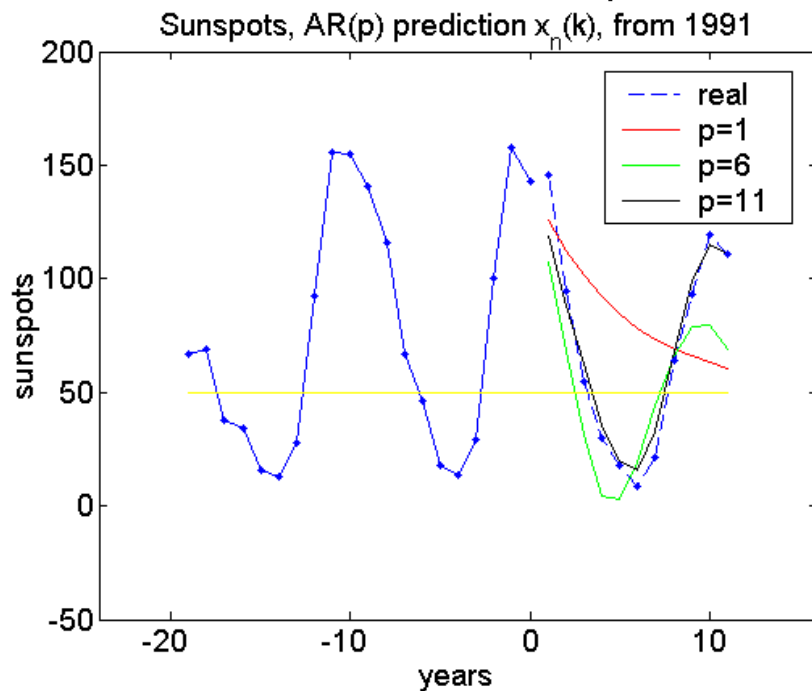
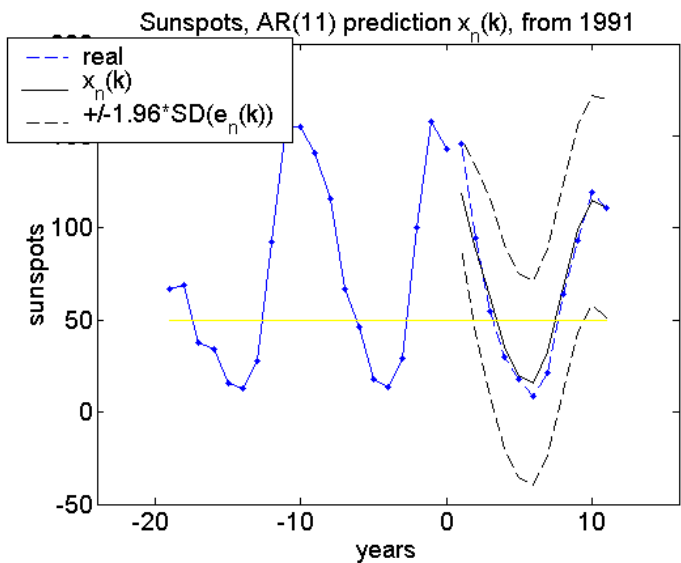
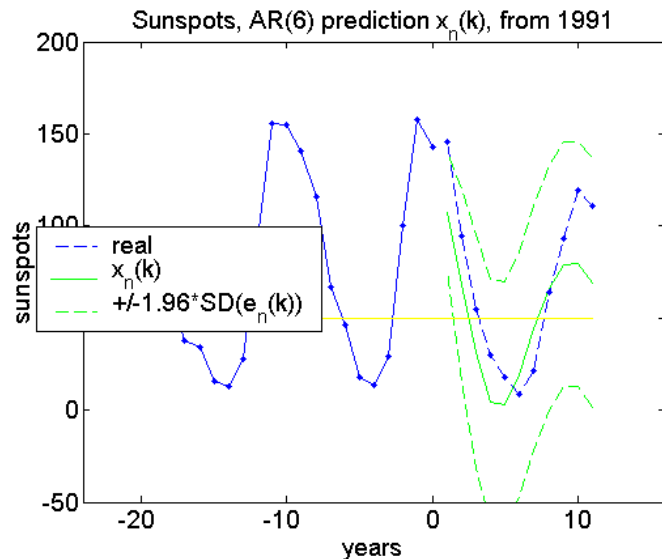
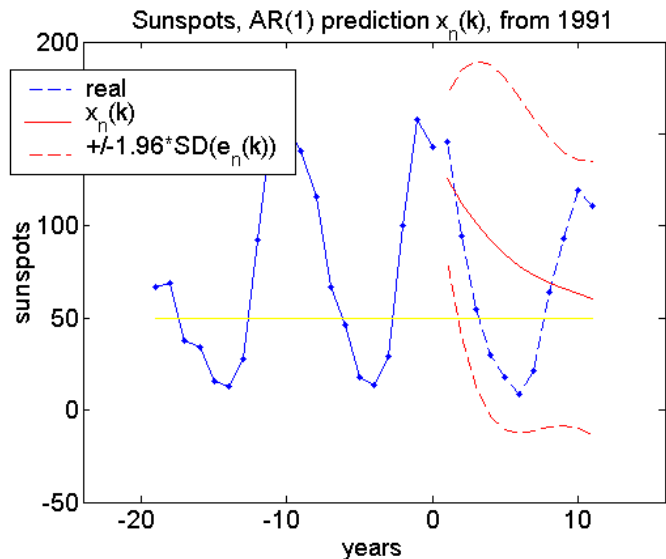
$x_n(1)$, $n = 2.05.2002 - 31.05.2002$

Ηλιακές κηλίδες, πρόβλεψη από το 1991 ως το 2001

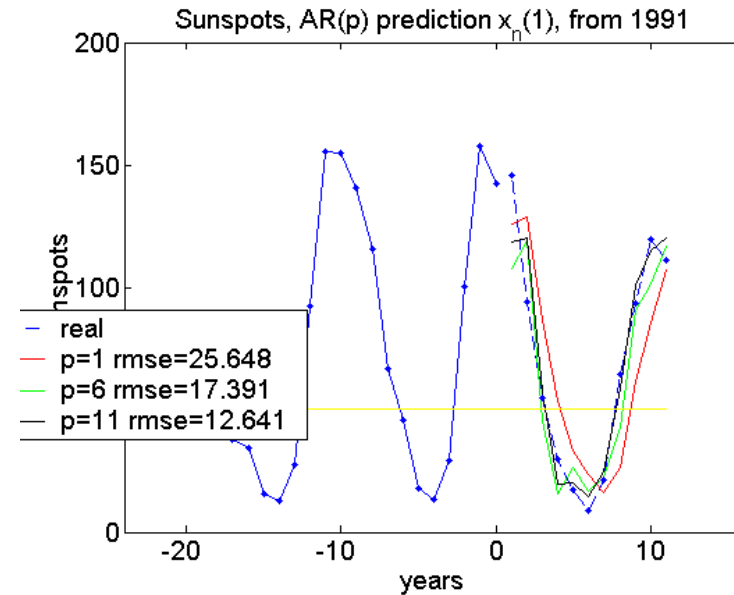
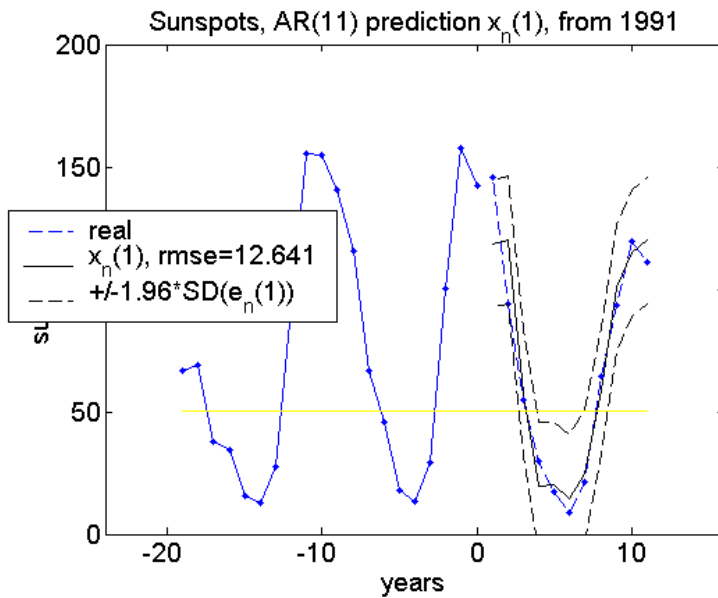
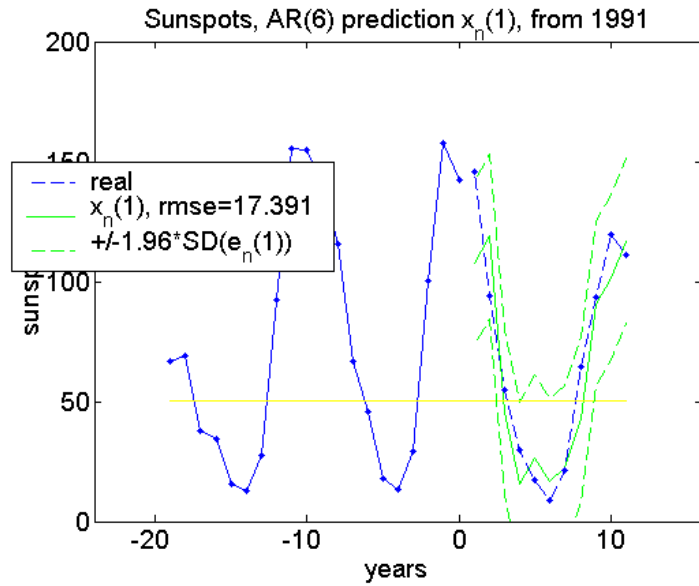
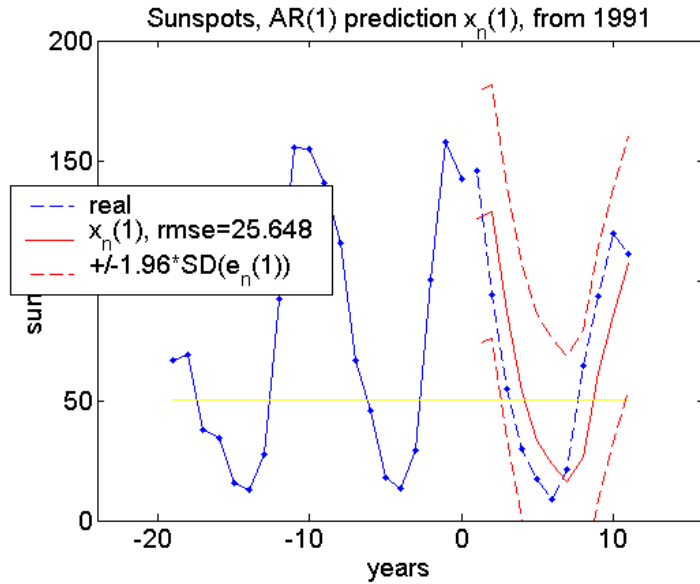
$$x_n(k), n = 1990, k = 1, \dots, 21$$

AR(1)	AR(6)	AR(11)
0.8205	1.3231	1.1848
	-0.5297	-0.4385
	-0.1655	-0.1718
	0.1895	0.1933
	-0.2576	-0.1324
	0.1702	0.0311
		0.0157
		-0.0203
		0.1993
		-0.0186
		0.0352

Ηλιακές κηλίδες, πρόβλεψη ενός έτους την περίοδο 1991-2001

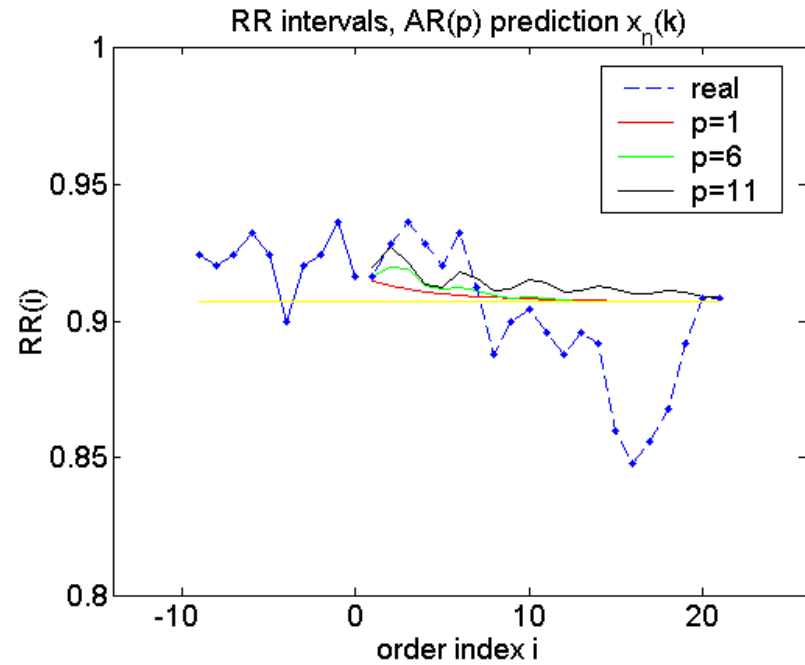
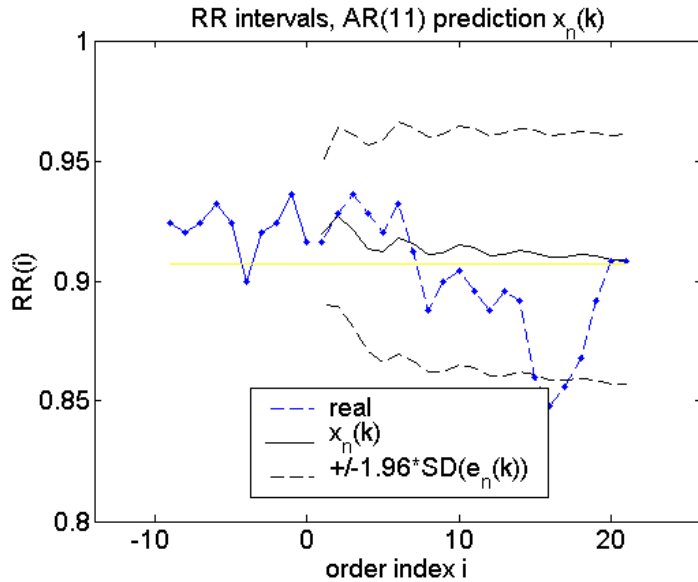
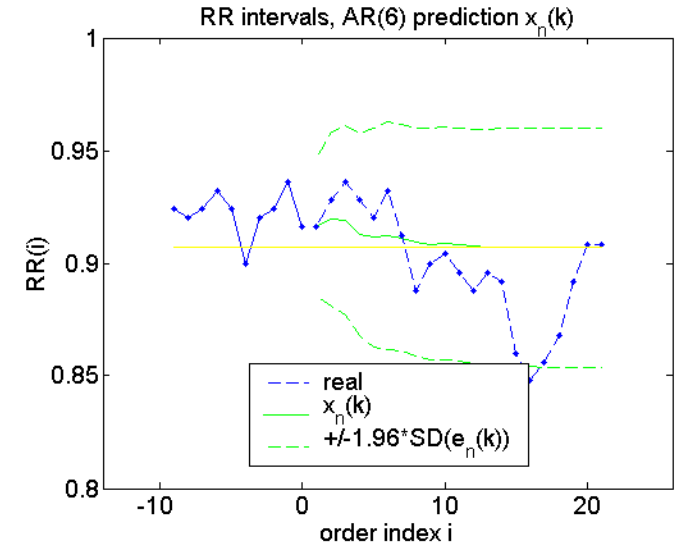
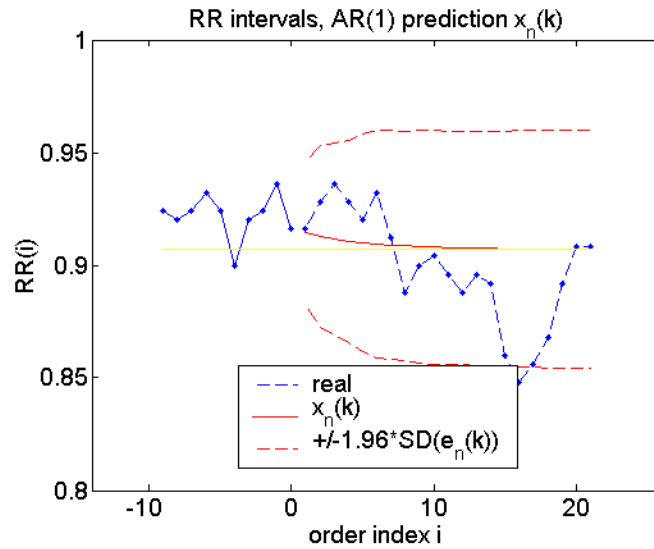
$$x_n(1), n = 1991 - 2001$$

Καρδιακός ρυθμός, πρόβλεψη επόμενων 21 ρυθμών

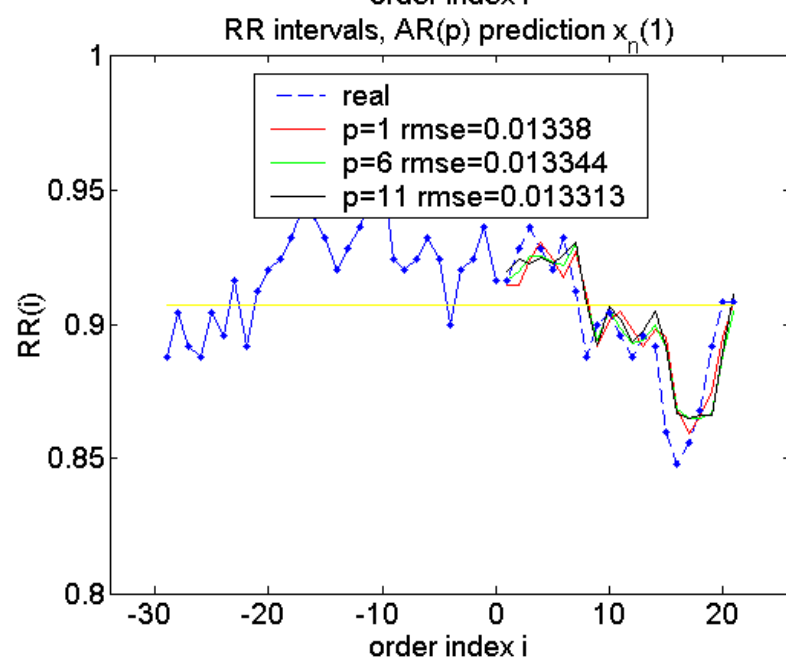
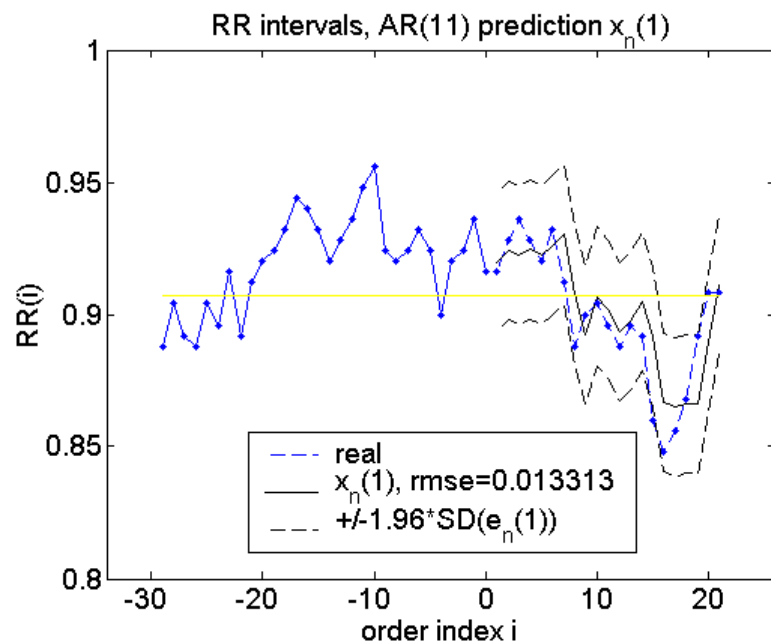
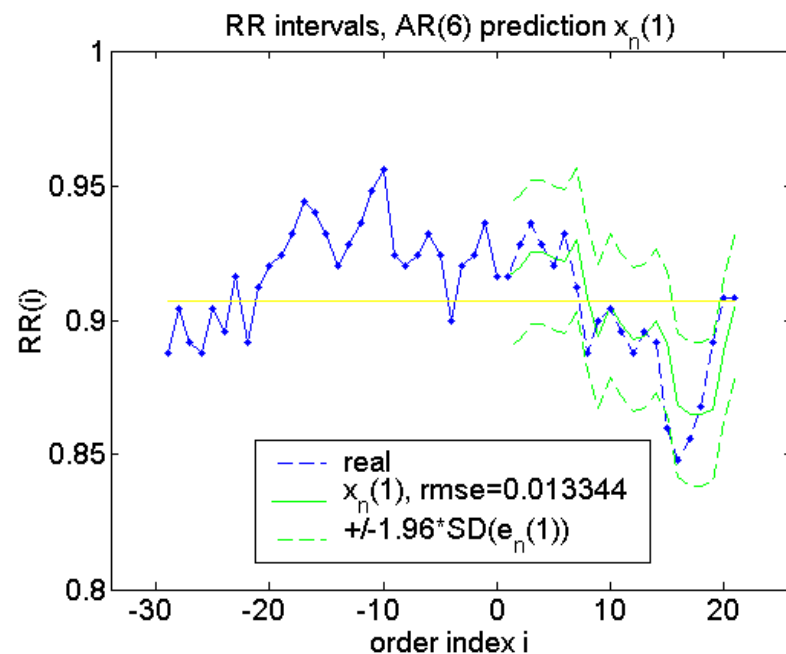
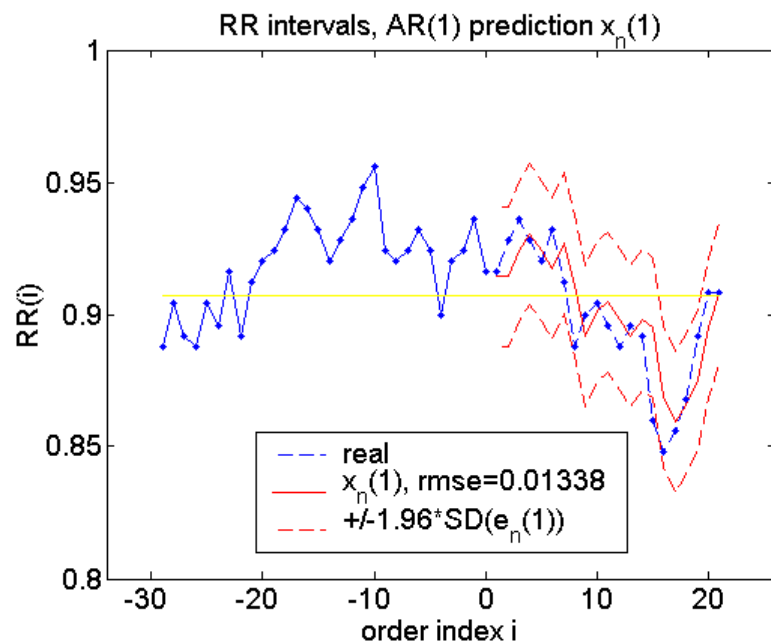
$$x_n(k), n = 1060, k = 1, \dots, 21$$

AR(1)	AR(6)	AR(11)
0.8065	0.7850	0.7803
	-0.1205	-0.0736
	0.1983	0.1759
	0.1438	0.0858
	-0.1407	-0.1239
	-0.0465	-0.1899
		0.1413
		0.0761
		0.0073
		-0.0463
		0.0347

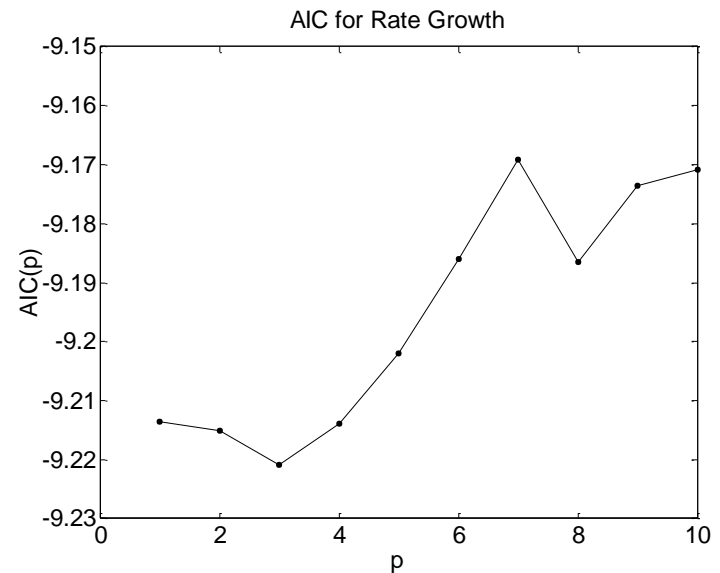
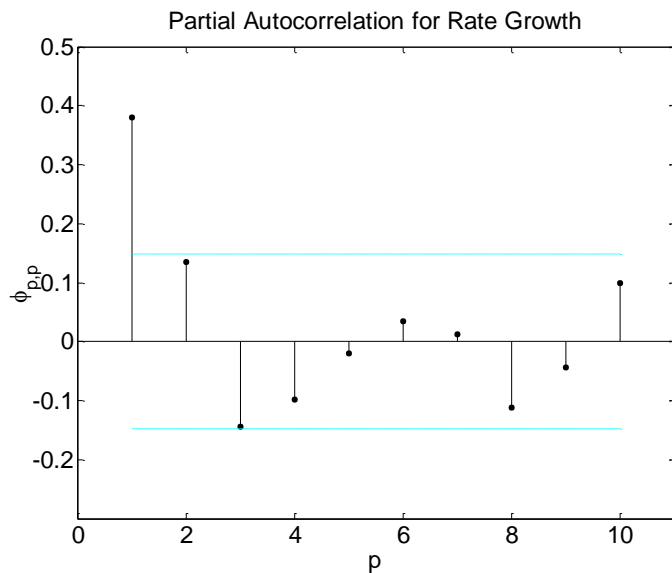
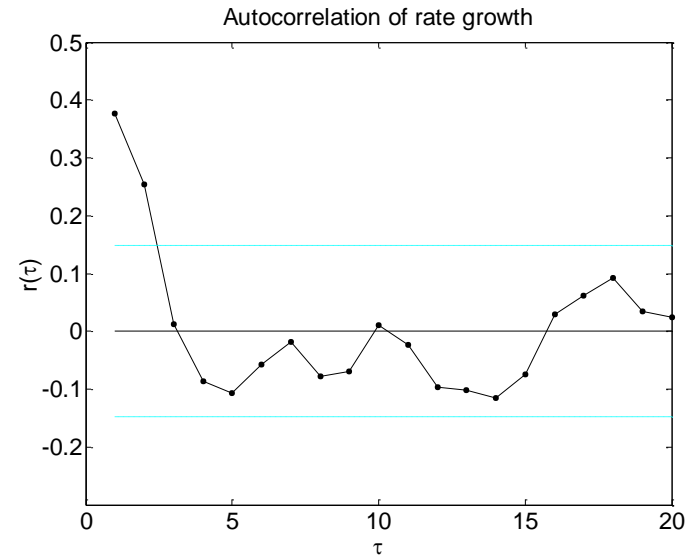
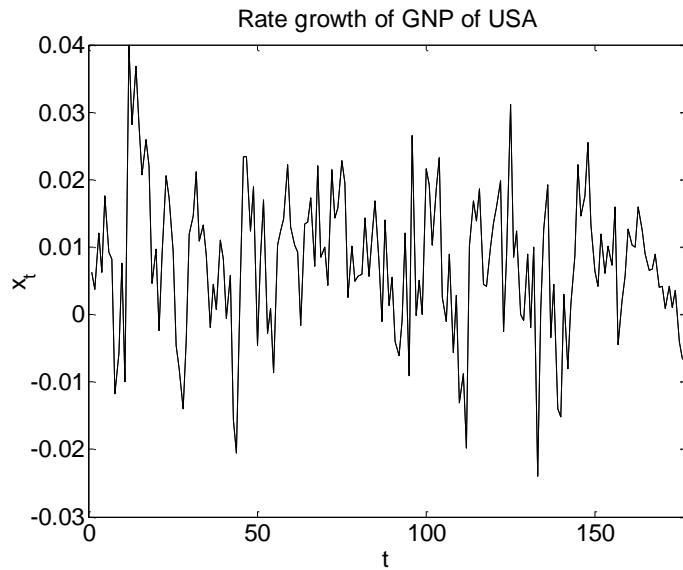
Καρδιακός ρυθμός, πρόβλεψη επόμενου καρδιακού ρυθμού

$$x_n(1), n = 1061 - 1081$$

Ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ των ΗΠΑ

Οι τιμές είναι τετραμηνιαίες, από το δεύτερο τετράμηνο του 1947 ως το πρώτο τετράμηνο του 1991 (n=176)

Ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ των ΗΠΑ

AR(3) $x_t = \phi_0 + \phi_1 x_{t-1} + \phi_2 x_{t-2} + \phi_3 x_{t-3} + z_t$

$\hat{\mu} = 0.0077$ $\hat{\phi}_1 = 0.35$ $\hat{\phi}_2 = 0.18$ $\hat{\phi}_3 = -0.14$

$\hat{\phi}_0 = \hat{\mu}(1 - \hat{\phi}_1 - \hat{\phi}_2 - \hat{\phi}_3) = 0.0047$

$x_t = 0.0047 + 0.35x_{t-1} + 0.18x_{t-2} - 0.14x_{t-3} + z_t$

$s_z = \hat{\sigma}_z = 0.0098$

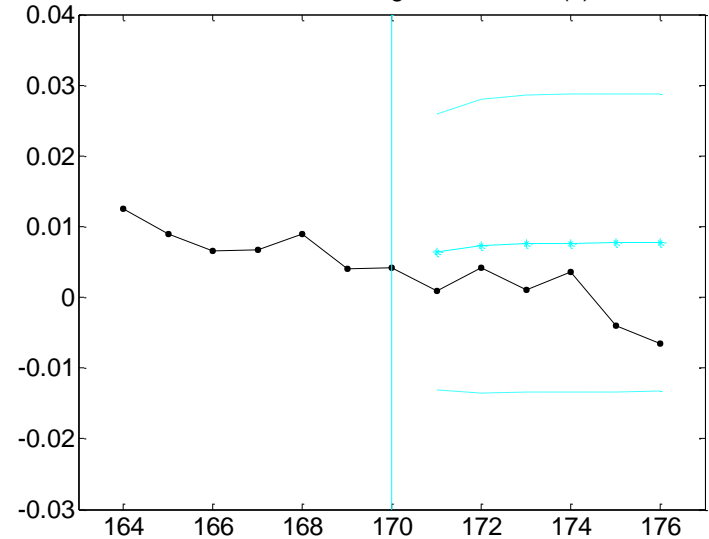
AR(1)

$x_t = 0.0047 + 0.38x_{t-1} + z_t$

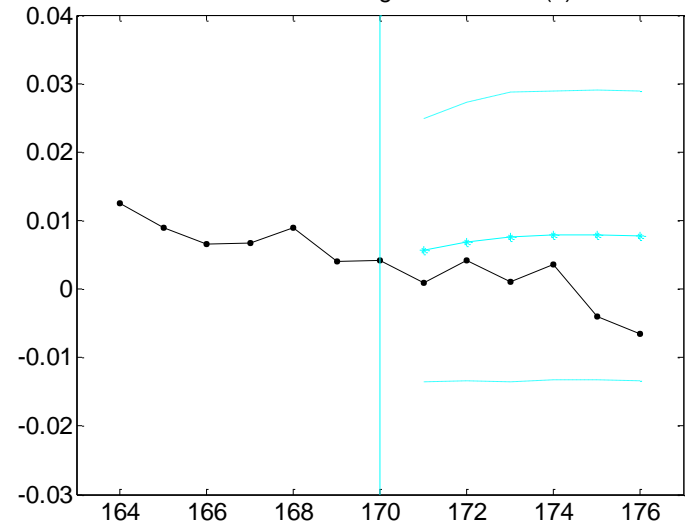
$s_z = \hat{\sigma}_z = 0.0099$

$x_n(k), n=170, k=1, \dots, 6$

Prediction of rate growth with AR(1)

Prediction of rate growth with AR(3)

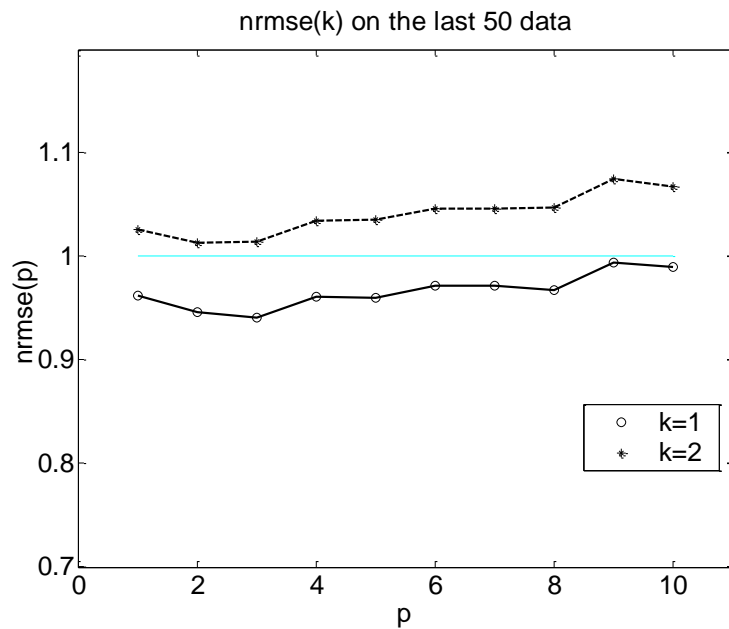

Ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ των ΗΠΑ

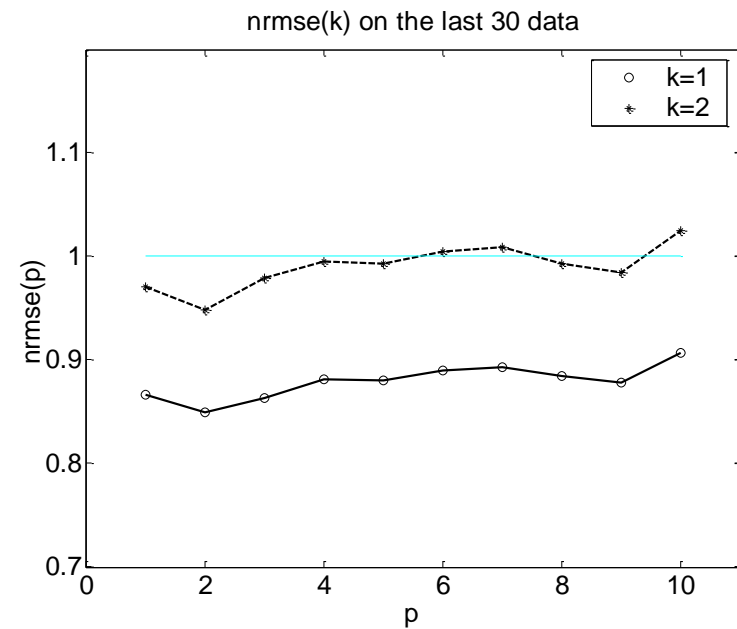
Απόδοση πρόβλεψης k βημάτων

AR(p), $p=1, \dots, 10$

$$x_n(1), n = 126 - 176$$

$$x_n(1), n = 146 - 176$$

$$z_t \sim \text{WN}(0, \sigma_z^2) \quad \mathbb{E}(z_{n+j} | x_n, x_{n-1}, \dots) = \begin{cases} 0 & \text{αν } j > 0 \\ z_{n+j} & \text{αν } j \leq 0 \end{cases}$$

ΜΑ(1) μοντέλο $x_t = z_t + \theta z_{t-1}$

$$t \rightarrow n+1 \quad x_{n+1} = z_{n+1} + \theta z_n$$

Βέλτιστη πρόβλεψη για βήμα 1: $x_n(1) = \theta z_n$

Σφάλμα πρόβλεψης :

$$e_n(1) = z_{n+1} \quad \text{?}$$

$$\text{Var}(e_n(1)) = \sigma_z^2 \quad \text{?}$$

$$t \rightarrow n+2 \quad x_{n+2} = z_{n+2} + \theta z_{n+1}$$

Βέλτιστη πρόβλεψη για βήμα 2: $x_n(2) = 0$?

Σφάλμα πρόβλεψης :

$$e_n(2) = x_{n+2}$$

$$\text{Var}(e_n(2)) = \text{Var}(x_{n+2}) = \sigma_x^2$$

Γενικά για βήμα πρόβλεψης k :

$$x_n(k) = \begin{cases} \theta z_n & \text{για } k = 1 \\ 0 & \text{για } k > 1 \end{cases}$$

$$e_n(k) = \begin{cases} z_{n+1} & \text{για } k = 1 \\ x_{n+k} & \text{για } k > 1 \end{cases}$$

ΜΑ(q) μοντέλο $x_t = z_t + \theta_1 z_{t-1} + \dots + \theta_q z_{t-q}$

$t \rightarrow n+1$ $x_{n+1} = z_{n+1} + \theta_1 z_n + \dots + \theta_q z_{n-q+1}$

Βέλτιστη πρόβλεψη για βήμα 1:

$x_n(1) = \theta_1 z_n + \dots + \theta_q z_{n-q+1}$

Σφάλμα πρόβλεψης :

$e_n(1) = z_{n+1}$

$\text{Var}(e_n(1)) = \sigma_z^2$

$t \rightarrow n+2$ $x_{n+2} = z_{n+2} + \theta_1 z_{n+1} + \theta_2 z_n + \dots + \theta_q z_{n-q+2}$

Βέλτιστη πρόβλεψη για βήμα 2:

$x_n(2) = \theta_2 z_n + \dots + \theta_q z_{n-q+2}$

Σφάλμα πρόβλεψης :

$e_n(2) = z_{n+2} + \theta_1 z_{n+1}$

$\text{Var}(e_n(2)) = (\theta^2 + 1)\sigma_z^2$

$t \rightarrow n+k$ $x_{n+k} = z_{n+k} + \theta_1 z_{n+k-1} + \dots + \theta_q z_{n+k-q}$

Βέλτιστη πρόβλεψη για βήμα k:

$$x_n(k) = \begin{cases} \theta_k z_n + \theta_{k+1} z_{n-1} + \dots + \theta_q z_{n-q+k} & \text{αν } k \leq q \\ 0 & \text{αν } k > q \end{cases}$$

Σφάλμα πρόβλεψης :

$e_n(k) = z_{n+k} + \theta_1 z_{n+k-1} + \dots + \theta_{k-1} z_{n+1}$

$e_n(k) = \sum_{j=0}^{k-1} \theta_j z_{n+k-j}$

$\text{Var}(e_n(k)) = \sigma_z^2 \sum_{j=0}^{k-1} \theta_j^2$

Ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ των ΗΠΑ

Οι τιμές είναι τετραμηνιαίες, από το δεύτερο τετράμηνο του 1947 ως το πρώτο τετράμηνο του 1991 (n=176)

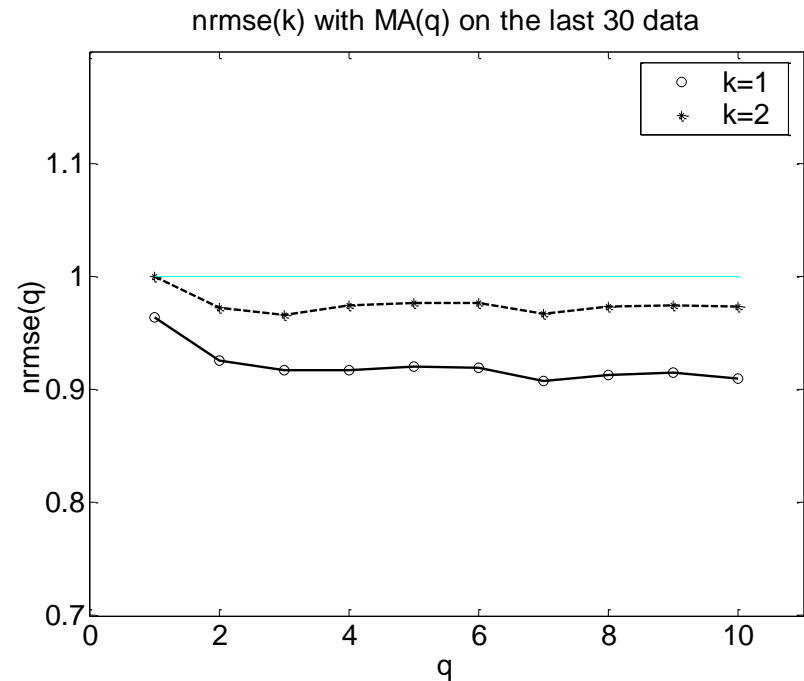
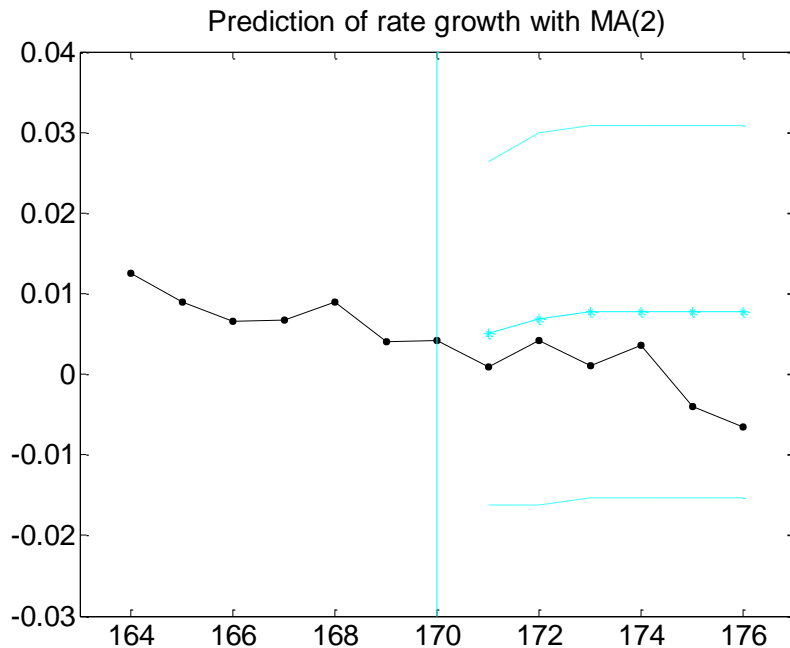
MA(2)

$$x_t = 0.0077 + z_t - 0.41z_{t-1} - 0.40z_{t-2}$$

$$s_z = \hat{\sigma}_z = 0.0109$$

$$x_n(k), n=170, k=1, \dots, 6$$

$$x_n(1), n=146-176$$

ARMA(p,q) μοντέλο $x_t = \phi_1 x_{t-1} + \dots + \phi_p x_{t-p} + z_t + \theta_1 z_{t-1} + \dots + \theta_q z_{t-q}$

$$t \rightarrow n+1$$

$$x_{n+1} = \phi_1 x_n + \dots + \phi_p x_{n-p+1} + z_{n+1} + \theta_1 z_n + \dots + \theta_q z_{n-q+1}$$

Σφάλμα πρόβλεψης :

Βέλτιστη πρόβλεψη για βήμα 1:

$$e_n(1) = z_{n+1}$$

$$x_n(1) = \phi_1 x_n + \dots + \phi_p x_{n-p+1} + \theta_1 z_n + \dots + \theta_q z_{n-q+1}$$

$$\text{Var}(e_n(1)) = \sigma_z^2$$

Γενικά για βήμα πρόβλεψης k :

$$x_n(k) = \begin{cases} \phi_1 x_n(k-1) + \dots + \phi_p x_n(k-p) + \theta_k z_n + \dots + \theta_q z_{n-q+k} & \text{αν } k \leq q \\ \phi_1 x_n(k-1) + \dots + \phi_p x_n(k-p) & \text{αν } k > q \end{cases}$$

Πρόβλεψη με ARMA: σύνθεση των προβλέψεων με AR και MA

Ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ των ΗΠΑ

ARMA(3,2)

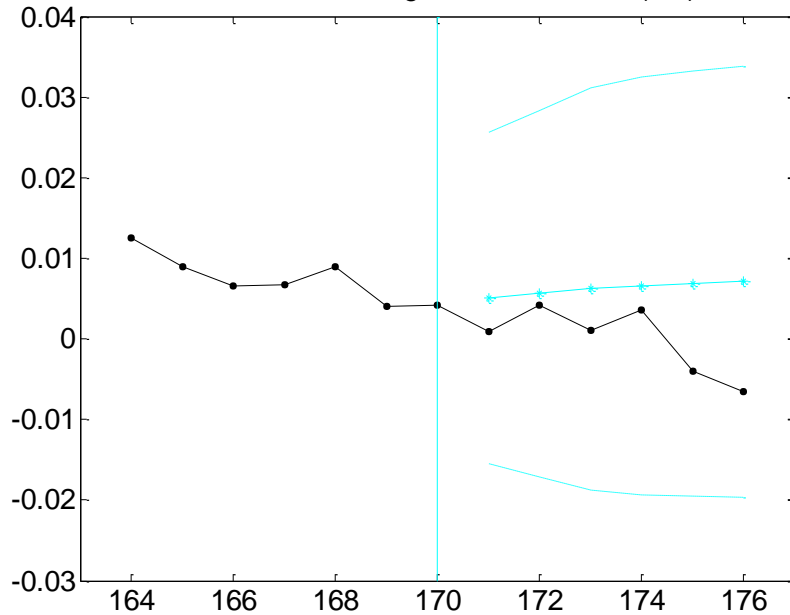
$$x_t = 0.0034 + 0.15x_{t-1} + 0.29x_{t-2} + 0.12x_{t-3} + z_t - 0.33z_{t-1} - 0.13z_{t-2}$$

$$s_z = \hat{\sigma}_z = 0.0105$$

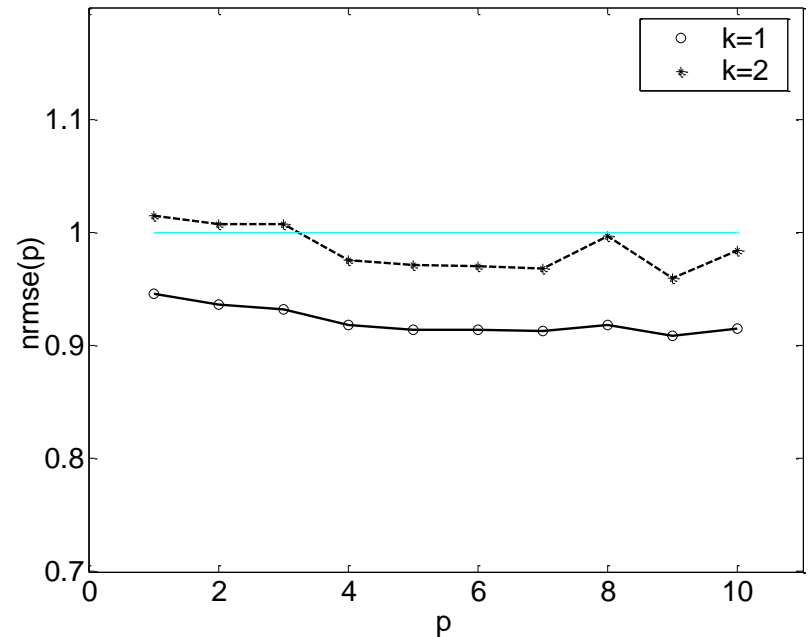
$$x_n(k), n=170, k=1, \dots, 6$$

$$x_n(1), n=146-176$$

Prediction of rate growth with ARMA(3,2)

nrmse(k) with ARMA(p,1) on the last 30 data

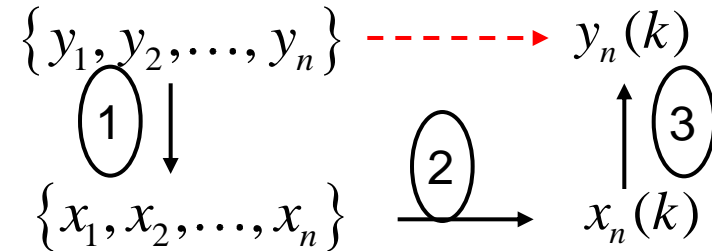

Πρόβλεψη μη-στάσιμων χρονικών σειρών

Μη-στάσιμη χρονική σειρά $\{y_1, y_2, \dots, y_n\}$

Βήματα πρόβλεψης:

1. μετασχηματισμός σε στάσιμη
2. πρόβλεψη του x_{n+k} με κάποιο μοντέλο
3. αντίστροφος μετασχηματισμός για την πρόβλεψη

Κλασικό μοντέλο για το y_t : $y_t = \mu_t + s_t + x_t$

$t \rightarrow n+k$ Πρόβλεψη του y_{n+k} : $y_{n+k} = \mu_{n+k} + s_{n+k} + x_{n+k}$

Εκτίμηση των μ_t και s_t
ως συναρτήσεις του χρόνου t

1. $x_t = y_t - \mu_t - s_t$
2. $x_n(k)$: πρόβλεψη (τύπου ARMA) του x_{n+k}
3. $y_n(k) = \mu_{n+k} + s_{n+k} + x_n(k)$

Απαλοιφή των μ_t και s_t
(χρησιμοποιώντας διαφορές)
→ πρόβλεψη με μοντέλα
ARIMA ή SARIMA

ARIMA(p,1,q)

Βήματα πρόβλεψης του $y_n(1)$:

1. μετασχηματισμός: $\{y_1, y_2, \dots, y_n\} \rightarrow \{x_2, x_3, \dots, x_n\}$ στάσιμη

$$x_t = y_t - y_{t-1}$$

2. πρόβλεψη του x_{n+1} με ARMA(p,q) $\rightarrow x_n(1)$

Σφάλμα πρόβλεψης :

$$e_n(1) = \tilde{e}_n(1)$$

3. αντίστροφος μετασχηματισμός: $y_n(1) \leftarrow x_n(1)$

$$y_n(1) = y_n + x_n(1)$$

σφάλμα πρόβλεψης του $x_n(1)$

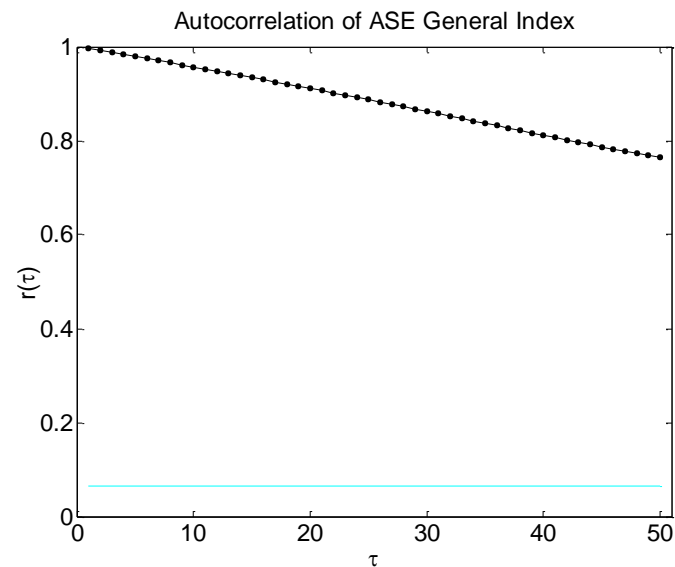
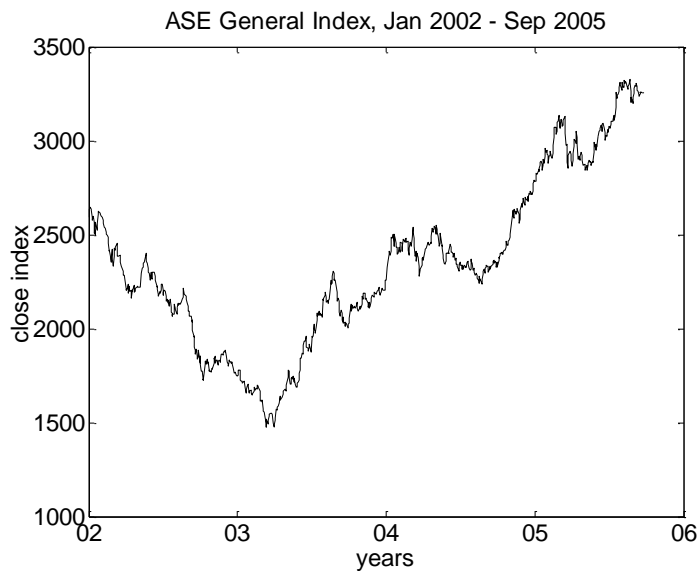
Γενικά για βήμα πρόβλεψης k :

$$y_n(k) = y_n(k-1) + x_n(k)$$

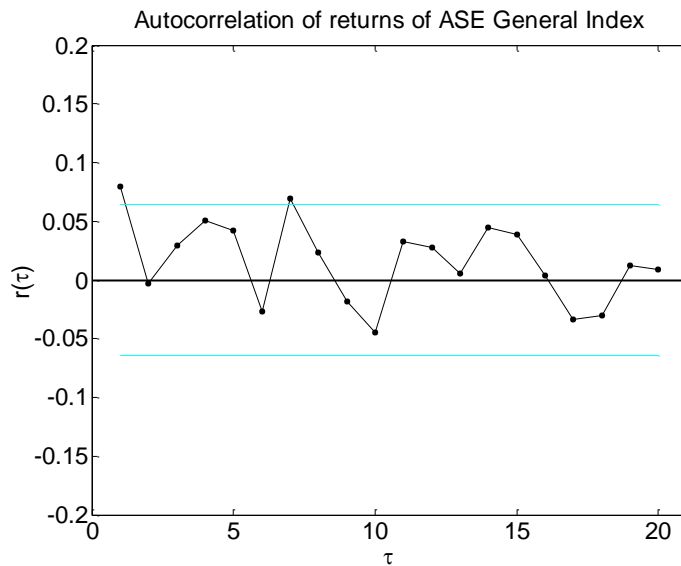
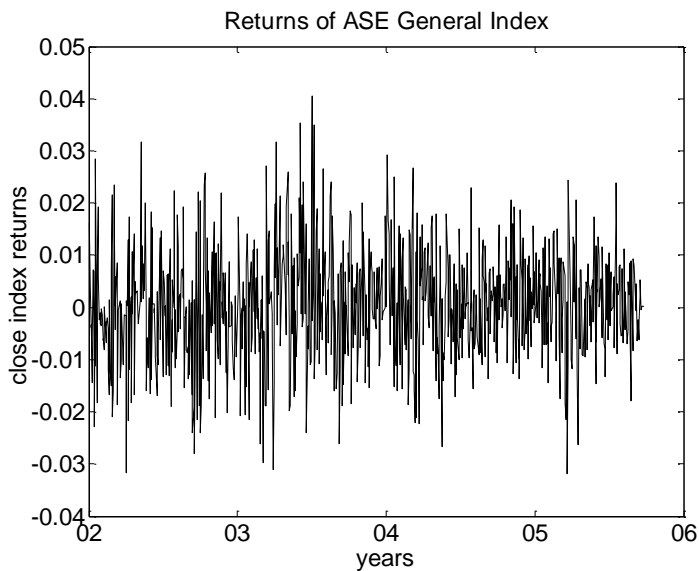
γνωστό από την πρόβλεψη του y_{n+k-1} ARMA(p,q) πρόβλεψη του x_{n+k}

Παρόμοια διαδικασία πρόβλεψης για ARIMA(p,d,q) ή SARIMA(p,d,q)(P,D,Q)_s

Γενικός δείκτης Χρηματιστηρίου Αθηνών Περίοδος Ιανουάριος 2002 – Σεπτέμβριος 2005

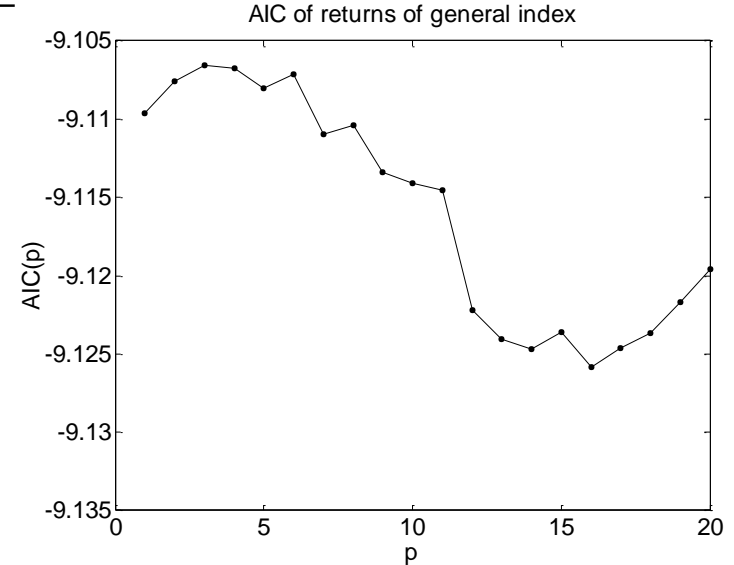
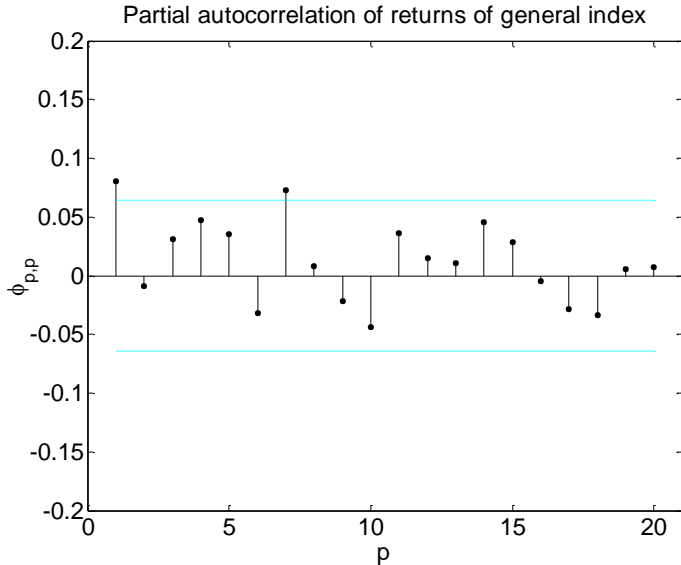

Απόδοση $x_t = \frac{y_t - y_{t-1}}{y_{t-1}}$

Τάξη AR μοντέλου

$$x_t = \frac{y_t - y_{t-1}}{y_{t-1}}$$

Πρόβλεψη πολλών βημάτων με αφετηρία 20.9.2005

αποδόσεις γενικού δείκτη

γενικός δείκτης

$y_n(k)$ of index return, n=20.9.2005

$x_n(k)$ of general index, n=20.9.2005

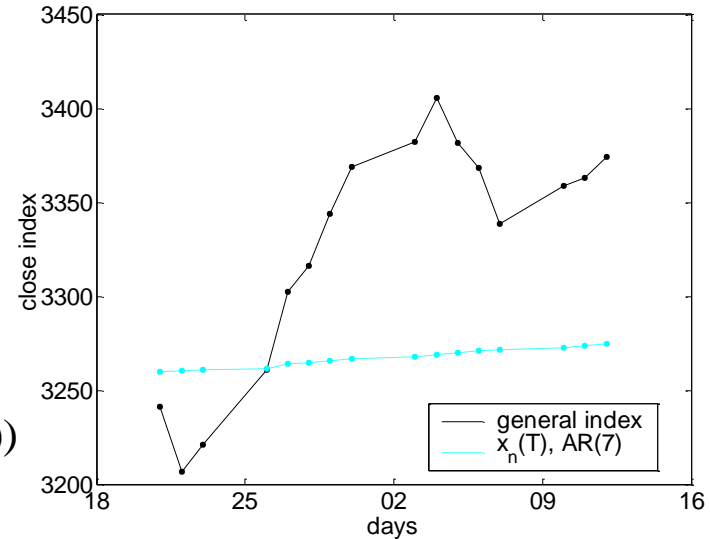
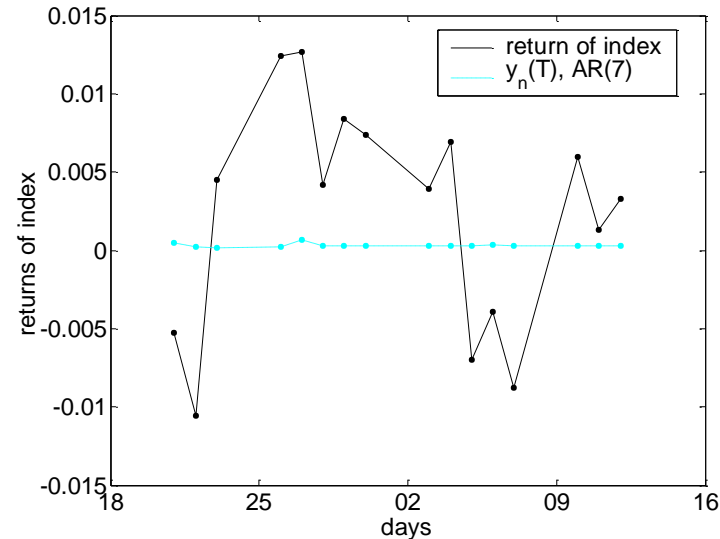
$$y_t = y_{t-1}(1 + x_t)$$

$$y_{n+1} = y_n(1 + x_{n+1})$$

Πρόβλεψη

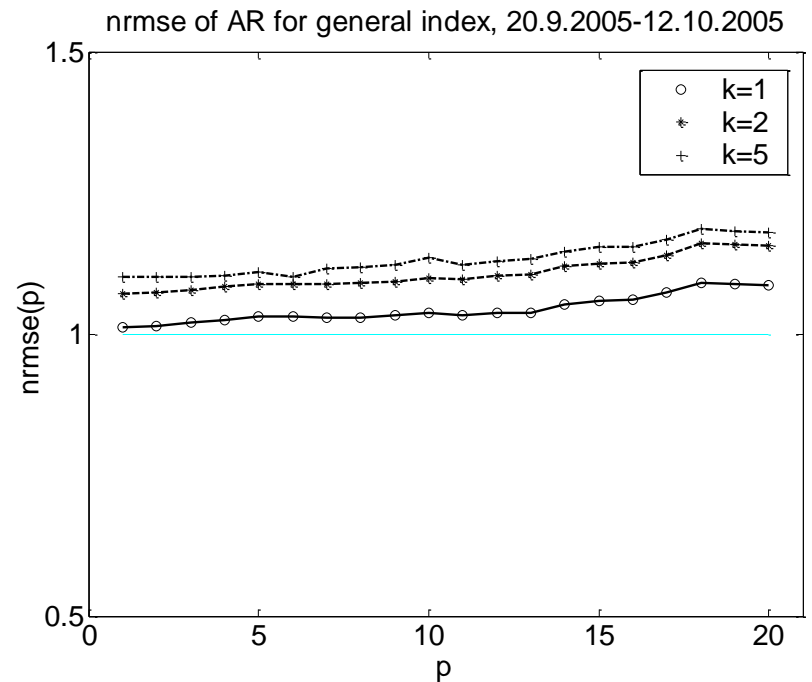
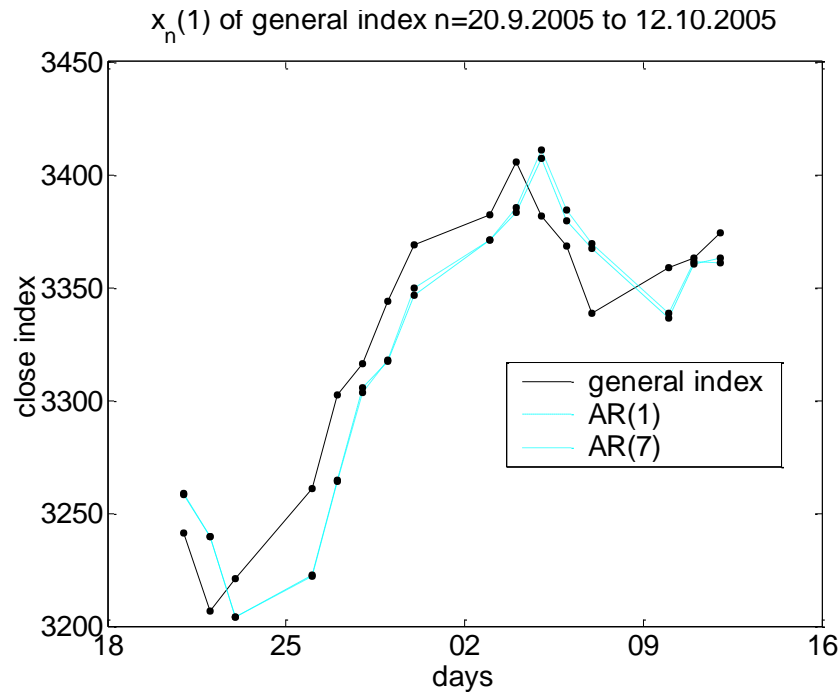
$$y_n(1) = y_n(1 + x_n(1))$$

$$y_n(k) = y_n(k-1)(1 + x_n(k))$$

Πρόβλεψη ενός βήματος την περίοδο
20.9.2005 – 12.10.2005

Εκτίμηση του σφάλματος πρόβλεψης
με $AR(p)$ μοντέλα
για την περίοδο 20.9.2005 – 12.10.2005

18 Μη-παραμετρικά όρια πρόβλεψης μοντέλου AR με χρήση της τεχνικής bootstrap.

19 Μοντέλα χώρου κατάστασης (state space models) και σχέση τους με μοντέλα ARMA

20 Πρόβλεψη με φίλτρο Kalman (Kalman filter)

21 Απόμακρα σημεία (outliers) σε χρονοσειρές: τύποι απόμακρων σημείων, εντοπισμός και εκτίμηση τους

22 Σύγκριση πρόβλεψης από δύο ή περισσότερα μοντέλα

23 ARMA παρουσία εξωγενών μεταβλητών